

SPRÁVA

o činnosti a hospodárení
Oravského kultúrneho strediska
v Dolnom Kubíne
za rok 2017

február 2018

Správa o činnosti a hospodárení Oravského kultúrneho strediska v Dolnom Kubíne za rok 2017

1. Úvod

Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne ako príspevková kultúrna organizácia Žilinského samosprávneho kraja realizuje kultúrno-osvetovú a vzdelávaciu činnosť v súlade so Zákonom č. 189/2015 Z.z. O kultúrno-osvetovej činnosti primárne v rámci svojej územnej pôsobnosti. Cieľom našich snáh a aktivít bolo v roku 2017 ďalej profilovať organizáciu ako odborné, programové, poradenské a vzdelávacie centrum pre neprofesionálnu kultúru v regióne, s presahom na kultúrny turizmus a kreatívny priemysel, avšak s dôrazom na hospodárnosť a finančnú udržateľnosť pôsobenia, ako aj na obsah a kvalitu ponuky kultúrnych príležitostí a služieb. Oravské kultúrne stredisko ako inštitúcia s odborným kreditom, tradíciou, systematickosťou a koncepcnosťou pri uchovávaní, sprístupňovaní a zveľaďovaní tradičných i súčasných kultúrnych hodnôt a symbolov identifikujúcich región a jeho komunity, ako i pri šírení nových vedomostí a zručností, mala k tomu všetky predpoklady. V roku 2017 realizovala mnohé významné aktivity a projekty s medzinárodným rozsahom i dosahom a vytvárala priaznivé podmienky pre rozvoj miestnej kultúry a záujmovo-umeleckej činnosti.

Misiou inštitúcie je zachovávať a ďalej rozvíjať regionálnu kultúrnu rôznorodosť, vytvárať vhodné podmienky pre rozvoj miestnej kultúry, udržiavať dynamiku prejavov miestnej kultúry vychádzajúcich z tradičných i súčasných kultúrnych symbolov, ako aj v multikultúrnom prostredí zabezpečovať kultúrne a vzdelávacie aktivity a budovať regionálnu kultúrnu identitu a povedomie.

Činnosť organizácie, zámery a ich realizácia, spôsob, forma, naše úsilie súčinnosťou s mnohými partnerskými organizáciami i jednotlivcami – miestnymi kultúrnymi lídrami je založené na **základných princípoch organizácie**: *úcta k tradičnému, podpora súčasného, kooperácia a budovanie partnerstiev, kontinuita a podpora verejného záujmu* a aj v roku 2017 bola zameraná na napĺňanie **strategických cieľov**:

- a) *Zlepšiť kvalitu života obyvateľov Oravy a zvýšiť atraktivitu regiónu v oblasti kultúrnej ponuky pri zachovaní jej kultúrnych špecifik, hodnôt a región identifikujúcich symbolov.*
- b) *Zvýšiť aktívnu participáciu obyvateľov na kultúre a vytvoriť vhodné a dostatočné podmienky pre napĺňanie ich kultúrnych potrieb a seberealizáciu.*
- c) *Zvýšiť odbornosť, kreativitu a kvalitu poskytovaných kultúrnych služieb.*

Svoje poslanie sme v roku 2017 napĺňali najmä:

- vyhľadávaním, zachovávaním, sprístupňovaním, inventarizáciou, dokumentáciou, šírením, ochranou, rozvojom a tvorivým využívaním kultúrneho dedičstva;
- systematickou podporou a rozvojom rozličných foriem záujmovej umeleckej činnosti a neprofesionálnej umeleckej a remeselnej tvorby;

- hľadáním, podporou a využívaním kultúrnych zdrojov, potenciálu a kreativity, ako i účelnou prezentáciou a propagáciou kultúry a kultúrnych produktov;
- realizáciou vzdelávacích, prezentačných a súťažných podujatí v oblasti kultúrno-osvetovej činnosti a zabezpečením postupových súťaží a prehliadok v systéme záujmovej umeleckej činnosti a neprofesionálnej umeleckej tvorby;
- podporou činnosti kolektívov a jednotlivcov z oblasti záujmovej umeleckej činnosti a neprofesionálnej umeleckej tvorby, formovaním kultúrnych potrieb a dopytu po kultúre;
- rozvojom kultúrnej identity a medzikultúrneho dialógu, neformálnym vzdelávaním v oblasti kultúry a realizáciou vzdelávacích a voľnočasových aktivít vo vybraných oblastiach poznania;
- spoluprácou, metodickou a poradenskou činnosťou v oblasti miestnej a regionálnej kultúry a koordinovaním rozvoja kultúry v regióne;
- vytváraním partnerstiev a vhodných podmienok pre prezentáciu kultúrnych hodnôt mimo región v rámci Slovenska i v zahraničí, prezentáciou a propagáciou kultúrneho potenciálu a edičnou činnosťou.

2. Plnenie prioritných úloh v roku 2017

Vychádzalo z reflexie na napĺňanie kultúrnych potrieb obyvateľov Oravy a návštevníkov tohto turisticky atraktívneho regiónu, z reflexie na dopyt po jednotlivých kultúrnych produktoch, z preferencie jednotlivých žánrov záujmovej umeleckej činnosti, zo spoznávania reakcií na kultúrne ponuky subjektov v oblasti kultúrneho trhu v rozličných rovinách aktivít. Vychádzalo i z referencií na realizované projekty, z aktuálnych i pripravovaných vízií, akcentujúcich výhľadové strategické ciele organizácie, ako i špecifické ciele najmä v oblasti odborných činností tak, ako boli identifikované v projekte rozvoja inštitúcie.

Oravské kultúrne stredisko v uplynulom roku realizáciou investičného zámeru modernizácie sociálnych zariadení a pivničných priestorov s ich úpravou na dielne ľudovo-umeleckej tvorby s rozpočtom 20.655 € zavrášilo proces priestorovej a dispozičnej modernizácie a zvýšenia štandardu pracovných podmienok. Plnenie prioritných úloh, činnosť i poslanie organizácie vychádzalo z reálnych priestorových, personálnych a finančných možností, ako i z úspešnosti získavania mimorozpočtových zdrojov, najmä z grantov. Podstatným determinantom boli i miestne a regionálne kultúrne, sociálne a demografické špecifiká regiónu.

Prioritnou snahou bolo zamerať sa na kvalitu ponúkaných kultúrnych produktov, ich spájanie do zmysluplnejších projektových celkov. Podrobné informácie sú verejne prístupné v archíve organizácie, vo vydaných tlačových správach i v reflexii na aktivity v internetových vyhľadávačoch.

2. 1. Odborná činnosť

2.1.1. Úcta k tradičnému

Vyhľadávanie, dokumentovanie, inventarizácia, uchovávanie, zveľadovanie, šírenie, účelná prezentácia a podpora regionálneho kultúrneho dedičstva, kultúrnych symbolov regiónu, tradičných podôb, foriem a prejavov lokálnej kultúry s dôrazom na najvýraznejšie kultúrne fenomény zapísané i ašpirujúce na zápis do národného i celosvetového zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva.

Projekty: Šlabikár oravských remesiel, Premeny tradičného textilu, Gajdovačka, Vandrovka, Oživené melódie.

Oravské kultúrne stredisko sa dlhodobo vo svojej odbornej činnosti orientuje na vyhľadávanie, podporu, dokumentovanie a účelnú propagáciu najmä tradičných, výnimočných, jedinečných a autochtónnych kultúrnych symbolov Oravy, jej subregiónov a komunít. Takých, ktoré sú pôvodné pre lokálne spoločenstvo a sú jeho podstatným tradičným kultúrnym identifikátorom. Aj v roku 2017 patrila táto oblasť medzi podstatné pri napĺňaní misie inštitúcie. Zamerali sme sa najmä na:

Propagáciu súčasných podôb tradičného textilu, zastúpenú najmä fenoménom modrotlačie (zapísaná v Reprezentatívnom zozname nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska, na Orave prezentovaná párnickou dielňou Mateja Rabadu), hornooravského plátenníctva, tkania tradičných kobercov či výroby súkna. Pripravili sme vzdelávací projekt Premeny tradičného textilu, podporený na sklonku roka 2017 Fondom na podporu umenia, s realizáciou v roku 2018, so Žilinským samosprávnym krajom a cezhraničným partnerom

spolupracovali na vízii projektu Textilko a Modrotlačko v krajine tradície (podanie v rámci výzvy Interreg V-A SK-CZ v roku 2018) a participovali na plátenníckej Hauzírke v Zubrohlave v júli. V tejto oblasti boli však naše snahy zamerané najmä na realizáciu projektu prezentácie podôb tradičného ľudového odevu a jeho súčastí – Lepší čepiec než vrkoč. V rámci projektu boli vyhladané a zdokumentované tradičné vzory čepcov, od výrobkyň boli tieto odevné súčasti odkúpené a spolu s oravskými krojmi výstavne prezentované v Dolnom Kubíne a Malatinej. Vysoko pozitívny ohlas mal aj katalóg čepcov nafotený profesionálnym fotografom.

Prezentáciu a priblíženie slovenskej gajdošskej tradície, pevne ukotvenej v beskydských goralských obciach Sihelné a Oravská Polhora, najmä deťom (cyklus desiatich koncertov na školách Oravy pod názvom Gajdošská vandrovka), i realizáciu 18. medzinárodného gajdošského festivalu Gajdovačka s medzinárodnou súťažou mladých gajdošov v septembri v Oravskej Polhore a sprievodných podujatí v Zuberci a Sihelnom. V júni 2017 bol stretnutím odborných tímov v Zagrebe ukončený medzinárodný projekt Európske gajdošské vzdelávacie fórum zameraný na vytvorenie metodiky výuky hry na gajdy v jednotlivých regiónoch Európy. Okrem Oravského kultúrneho strediska na projekte podporenom Európskou úniou z programu Erasmus + participovali partneri z Chorvátska, Belgicka a Poľska.

Prípravu projektu zameraného na oživenie tradície bábkarstva na Orave, prezentovaného zosnulým Rudolfom Fábrym z Tvrdošína, ako jedným z posledných slovenských bábkarov a výrobcov bábok. Cyklus tvorivých dielní, divadelných perforácií, spomienkové podujatie s oficiálnym odovzdaním kópie zápisu Bábkarstva na Slovensku a v Čechách sa uskutoční v septembri 2018 v Tvrdošíne.

Revitalizáciu rezbárskej a kamenárskej tradície, realizáciou troch plenérov, výstavy a úspešným projektom v rámci výzvy Interreg V-A SK-PL, ktorého realizácia začne v apríli 2018 a výstupmi bude okrem zosieťovania aktivít, iniciatív a nositeľov štýlu v predmetnej oblasti na slovensko-poľskom pohraničí i dokumentárny film a bedeker.

Na výuku tradičných herných štýlov oblastí Gemera a Suchej Hory bol zameraný celoštátny projekt Oživené melódie. Štvrtý ročník tvorivých dielní pre ľudových muzikantov bol v spolupráci s Národným osvetovým centrom realizovaný 6. – 11. júna v Habovke. Zúčastnila sa ho tridsiatka záujemcov, ktorí pracovali pod vedením odborných lektorov v sekciách primáši, kontráši a basa. Výsledkom bol neopakovateľný koncert v rámci Vidiečanovej Habovky (<https://www.youtube.com/watch?v=BtdqyrZsV-Q>).

2.1.2. Podpora súčasného

Tvorba a prezentácia pôvodných i súčasných a aktuálnych kultúrnych hodnôt. Podpora umeleckej tvorby a tvorivosti, aktérov a miestnych kultúrnych lídrov.

Projekty: Výstavy, Návraty, Kluby, Mladá slovenská poviedka

V rámci tejto prioritnej úlohy sme sa v roku 2017 zamerali na rozvinutie stálej výstavnej činnosti najmä vo vlastných priestoroch s prezentáciou výnimočného potenciálu oravských neprofesionálnych umelcov i tvorcov z partnerských regiónov v Poľsku a Českej republike. Výsledkom bolo veľa úspešných výstavných projektov, z ktorých mnohé boli ako putovné umiestnené i v iných výstavných priestoroch na celej Orave. Medzi podstatné patrili:

Súťažný a výstavný projekt Vianočná pohľadnica – 14. ročník medzinárodnej detskej výtvarnej súťaže a série posúťažných výstav. Na Slovensku ojedinelý projekt v roku 2017

oslovil viac ako 2000 detí zo Slovenska, Českej republiky, Poľska, Maďarska, Ukrajiny, Srbska a Chorvátska. Témou prác bolo výtvarne spracovať vianočné námety do podoby návrhu vianočnej pohľadnice. Mladí autori vo svojich prácach invenčne prezentovali svoje zručnosti a vnímanie vianočnej tematiky v jej zvykoslovnom, prírodnom i biblickom rozmere. Výstavné kolekcie boli s vernisážami inštalované v Dolnom Kubíne (priestory MsKS a OKS), v Bratislave (Bratislavský hrad), Krakove (Galéria slovenského umenia) a v Báčskom Petrovci v Srbsku. Výsledkom bol i katalóg s výberom 26 návrhov v podobe oficiálnych vianočných pohľadníc.

Výsledkom kooperácie a snáh o prezentáciu prác oravských neprofesionálnych umelcov, najmä rezbárov, ktorých kolekcia plastík je v zbierkach Oravského kultúrneho strediska, bola súhrnná výstava betlehemov nainštalovaná v októbri a v novembri v Žiari nad Hronom a v decembri v MsKS v Dolnom Kubíne. V rámci prezentácie súčasných výtvarných foriem bola inšpiratívna najmä výstava „Štyria“, výstava mladých výtvarníkov Jany Hirnerovej, Rity Koszorús, Mariána Vredíka a Jána Jánoša s priestorovými a multimediami inštaláciami od tradičného a súčasného šperku po animovaný film. Výstavná prezentácia bola indikátorom ďalších možností uplatnenia súčasného umenia. Prezentáciou mimooravských výtvarníkov bola napríklad výstava Tomáša Klenku z Handlovej, v máji sa v rámci regionálnej spolupráce výstavne prezentovali maturanti Spojenej strednej školy v Nižnej. Na podporu tradičných techník zdobenia kraslíc bola zameraná celoštátna súťaž a posúťažná výstava O najkrajšiu slovenskú kraslicu. Do 16. celoštátnej súťaže poslalo svoje práce 55 tvorcov. Autori si za zdobiace techniky zvolili najčastejšie voskovanie, vyškrabávanie, dierkovanie, olepovanie farebnými bavlnkami, drôtovanie a rôzne nové experimentálne techniky vyskytujúce sa najčastejšie v detských prácach. Následná výstava bola zaujímavým porovnaním zachovania štýlu a experimentácie s tvarom.

Oravské kultúrne stredisko v roku 2017 v priestoroch organizácie i vo výstavných priestoroch partnerov na Slovensku a v zahraničí odprezentovalo spolu 36 výstav. Cieľom bola podpora najmä regionálnej amatérskej výtvarnej a remeselnej tvorby, prezentácia neprofesionálnej zahraničnej tradičnej i súčasnej tvorby v zmysle udržateľnosti a posilnenia zahraničných partnerstiev.

V rámci medzinárodnej kooperácie sme napríklad v spolupráci so Slovenským inštitútom vo Varšave v ich priestoroch od 4. júla do 4. augusta pripravili a vernisážou sprístupnili autorskú výstavu významného slovenského grafika a ilustrátora Miroslava Knapa z Tvrdošína. Na výstave pod názvom Farebné snívania autor prezentoval svoje maľby a grafiky z posledného obdobia. Výstava bola pokračovaním dlhodobej spolupráce a prezentácie nadaných a talentovaných Oravcov v Poľsku (vo Varšave išlo už o šiestu výstavnú prezentáciu).

Podstatnú časť nášho záujmu a aktivít predstavovala podpora ľudovej umeleckej tvorby. V rámci dlhodobého projektu Návraty, cyklu tvorivých stretnutí a plenérov podporeného aj FPÚ, sme realizovali projekt Návraty k rezbárskej a kamenárskej tradícii. Išlo o sériu troch plenérov pre neprofesionálnych kamenárov a rezbárov realizovaných v Oravskej Polhore, Babíne a v Oravskom Bielom Potoku ako prípravy väčšieho projektu. Naším zámerom bolo doterajšie tvorivé a prezentačné aktivity v oblasti rezbárskej a kamenárskej tvorby, ktoré iniciovalo Oravské kultúrne stredisko, dramaturgicky zjednotiť a pripraviť obsahovo a tematicky ucelenú, vzájomne koordinovanú a na seba nadväzujúcu sériu tvorivých stretnutí – plenérov a sériu prezentačných aktivít vo forme putovnej výstavy plastických diel, prezentujúcich súčasnú neprofesionálnu tvorbu v dreve a kameni. Súčasťou projektu bolo i vydanie katalógu, ktorý zmapoval tradíciu kamenárstva v Oravskom Bielom Potoku a stretol sa s pozitívnym ohlasom. Cieľom našich snáh v tejto oblasti bolo a je najmä tvorivo

konfrontovať a prezentovať prácu neprofesionálnych umelcov, podnietiť ich k ďalšej tvorbe, ktorá reflektuje na tradičné ľudové umenie i prezentovať a propagovať bohatú tradíciu regiónu v predmetnej oblasti. V roku 2017 sa podarilo v auguste v Babíne realizovať jedinečný plenér so zapojením potomkov Siváňovského roku a s náročnou témou sedem smrteľných hriechov ako základných etických pilierov kresťanstva. Zvukmi dlát ožili od 29. 5. do 3. 6. i priestory penziónu Hrubjak v Oravskej Polhore v rámci 7. ročníka rezbárskeho plenéra s medzinárodnou účasťou pod názvom Návraty k drevu. Témou bol remeselník z Oravy. Popasovalo s ňou 8 rezbárov. Vyvrcholením projektu bola realizácia 10. ročníka medzinárodného kamenárskeho plenéra Návraty k bielopotockému kameňu v Oravskom Bielom Potoku. V obci, ktorá je známa svojou kamenárskou tradíciou, sa od 25. do 30. septembra stretlo štrnásť kamenárov zo Slovenska a Poľska. Výtvarne a remeselne sa zdokonalili, bližšie spoznali technické a výtvarné možnosti kameňa a vytvorili unikátny kamenný betlehem, ktorý bude inštalovaný vo farskej záhrade. Súčasťou projektu bol i plenér pre fotografov a výtvarníkov. Pod názvom Inšpirovaní Oravou sa ho v júli v Zázrivej zúčastnilo 27 osôb. Všimli si najmä vidiecky život, architektúru, prírodu a človeka v nej. Výsledkom tvorivého stretnutia bola výstava nainštalovaná v Dolnom Kubíne a v Oravskej Polhore.

Oravské kultúrne stredisko aj v roku 2017 vytváralo podmienky na rozvoj pravidelnej klubovej činnosti tak, aby sa priestory organizácie stali miestom integrácie, tvorby a sebarealizácie. Tu sa stretávali členovia Fotoklubu Orava. Členovia klubu výtvarníkov sa po dohode a v spolupráci so Základnou umeleckou školou I. Ballu v Dolnom Kubíne stretávali pravidelne každý pondelok v priestoroch výtvarnej triedy, kde mali vhodné podmienky na tvorbu. V rámci projektu Kruh priateľov slovenskej kultúry sme pre krajské deti na poľskej Orave v súčinnosti so Spolkom Slovákov realizovali ročný kurz moderného tanca pre dve skupiny detí, divadelný krúžok a výtvarný klub. Etablovaný klub Výšivky a ručných prác, v ktorom sa schádza dvadsiatka žien z okresov Dolný Kubín a Námestovo, zažil renesanciu v podobe realizácie projektu Z náručia poznania podporeného MKSR. Projekt obsahoval sériu tvorivých stretnutí seniorov s deťmi predškolského veku. Poznávacími, kultúrnymi a spoločenskými aktivitami sa podarilo zlepšiť kvalitu života seniorov, zvýšilo sa ich začlenenie do širšieho sociálneho prostredia a dostali tak možnosť sebauplatnenia a sebarealizácie. Umožnili sme prirodzenými formami odovzdať vedomosti, skúsenosti, ako i poznanie najmladšej generácii formou príbehov a rozprávania v zmysle medzigeneračného kultúrneho prenosu, medzigeneračnej solidarity. Do projektu sa zapojilo niekoľko materských škôl v meste Dolný Kubín, tvorivé dielne viedli členky Klubu výšivky a ručných prác.

V oblasti literárnej tvorby bola podstatnou realizácia 14. ročníka celoštátnej literárnej súťaže Mladá slovenská poviedka. Do súťaže sa zapojilo 70 mladých autorov v troch vekových kategóriách, pričom najviac prác zaslali stredoškoly. Vyhodnotenie celoštátnej súťaže spojené s vyhlásením výsledkov, prezentáciou zborníka a stretnutím autorov s členmi poroty sa uskutočnilo 7. novembra 2017 o 13.00 hodine v Oravskej knižnici Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne. Súčasťou bola i prezentácia vydaného zborníka ocenených prác. Súťaž prezentovala a konfrontovala tvorbu mladých literárnych talentov. Porotu, ktorej predsedala prof. Eva Kollárová a jej členmi boli prof. Etela Farkašová a prof. Eva Maliti Fraňová, zaujali a oslovili príbehy napísané jednoducho a úprimne, ako aj ich individuálny spôsob vyjadrenia myšlienok, názorov.

2.1.3. Poznávanie a poznanie

Podpora vzdelávania, vzdelania, sebapoznávania, a sebarealizácie. Podpora spoznávania a identifikácie kultúrnej identity a hodnôt, vytváranie a rozvoj kultúrneho vedomia a kultúrneho poznania. Podpora kultúrnej rozmanitosti a medzikultúrneho dialógu.

Projekty: Rodom a srdcom z Oravy, Hudobná a tanečná folkloristika, Kruh priateľov slovenskej kultúry

V oblasti vyhľadávania a účelnej prezentácie a propagácie kultúrnej historiografie dominovala realizácia projektu Rodom a srdcom z Oravy ako uceleného produktu zameraného na posilnenie regionálnej kultúrnej identity, sprístupňovania, zaznamenávania, prezentácie a propagácie kultúrno-historického potenciálu regiónu, pocitu spolupatričnosti k miestnej komunite. V rámci projektu bolo v roku 2017 realizovaných 6 slávnostných a spomienkových podujatí k 8 osobnostiam, ktoré svojim životom, činmi, úsilím, prácou a jej výsledkami, svojimi víziami a ich napĺňaním prerástli svoju komunitu i región a nezmazateľne sa zapísali do histórie i súčasnosti slovenskej kultúry, literatúry a vedy. Boli nimi: Spomienkové podujatie pri príležitosti 100. výročia narodenia významného slovenského etnografa, folkloristu, profesora Andreja Melicherčíka, 29. apríla a 8.-9. septembra 2017 v Párnici, kedy sa uskutočnila i medzinárodná vedecká konferencia Slovenskej etnografickej spoločnosti. Išlo o významnú spoluprácu, program konferencie priniesol pestrú ponuku príspevkov z oblastí: Dejiny a etika odboru etnológie, Folklor a folkloristika, Etnológia vo výučbe a praxi. V referátoch odzneli príspevky vysokoškolských pedagógov zo Slovenska, Poľska a Českej republiky, ako i vedeckých a odborných pracovníkov zo SAV Bratislava, NOC Bratislava a SNM Martin. Ďalšou aktivitou bolo Spomienkové podujatie pri príležitosti 200. výročia narodenia Andreja Ľudovíta Radlinského, 25. októbra 2017 v Obchodnej akadémii v Dolnom Kubíne a 28. novembra 2017 v Primaciálnom paláci v Bratislave, Slávnostné podujatie pri príležitosti 80. výročia narodenia Augustína Maťovčíka, 14. septembra 2017 v Breze a Slávnostné podujatie k významným výročiam osobností Veličnej – Jána Seberínyho, Jozefa Janeka, Ondreja Kalinu, Michala Staníka a Pavla Čaploviča, 8. decembra 2017 v urbárskom dome vo Veličnej.

V oblasti cyklických vzdelávacích aktivít Oravské kultúrne stredisko realizovalo v školskom roku 2016/2017 siedmy ročník akreditovaného vzdelávacieho kurzu pod názvom Hudobná a tanečná folkloristika v gescii doc. Anny Hlôškovej z FFUK Bratislava. Bol ukončený obhajobami záverečných prác a testom v mesiaci október. V závere roka sme pripravili učebný program a zabezpečili lektorský zbor pod vedením Mgr. art. Agáty Krausovej, ArtD. z Katedry etnológie a folkloristiky UKF v Nitre pre realizáciu inovovaného kurzu so zameraním výlučne na tanečné folklórne prejavy. Ide o jedinečné vzdelávacie odborné aktivity, ktoré sa v tomto rozsahu a kvalite v Žilinskom kraji nerealizujú. Najkvalitnejšie záverečné práce sú pre rok 2018 pripravené do vydania v zborníku.

Podstatnou kapitolou v činnosti organizácie je spolupráca s krajanmi v zahraničí, najmä v Poľsku. V roku 2017 išlo o realizáciu aktivít projektu Kruh priateľov slovenskej kultúry, ktorý sa začal už v roku 2016. Naším zámerom bolo iniciovať a zvýšiť slovenské povedomie u mladej generácie, identifikáciu so Slovenskom u detí, ktorých rodičia či starí rodičia sa hlásili k slovenskej národnosti. Tak, aby bol zabezpečený medzigeneračný prenos kultúrnych a národných hodnôt, a tým aj kontinuita slovenského povedomia. Projekt bol zameraný na mladú generáciu krajanov s cieľom komplexne uchopiť a dlhodobo podporiť aj ich potenciál v oblasti umení, ktoré sú súčasnej generácii blízke. Tak sme chceli podporiť rozvoj

talentovaných detí a mládeže – krajanov v Poľsku, umožniť im prezentáciu, sebarealizáciu a konfrontáciu so slovenskou kultúrou i sebareflexiu. V rámci projektu sme po konzultácii so Spolkom Slovákov v Poľsku a po identifikácii aktuálne najvhodnejších foriem realizovali v Slovenskom dome v Podvľku ročný cyklus výuky moderného tanca (2 skupiny krajanovských detí), dva polročné cykly detskej dramatickej tvorivosti a výtvarného krúžku. Spolu to bolo viac ako 80 stretnutí. Vzdelávacie aktivity lektorovali obdobne a pedagogicky zdatní lektori zo Slovenska. V klubovni Spolku v Jablonke bolo pripravených a realizovaných 5 tvorivých stretnutí pre dospelých krajanov zameraných najmä na poznávanie lokálnej historiografie a podôb remeselnej tvorby. Výsledky projektu boli prezentované v júli v Podvľku v rámci Dní slovenskej kultúry v Malopoľsku (prezentácia detských tanečných skupín a divadelníkov), najmä však v decembri na predvianočnom komunitnom stretnutí v decembri v Podvľku, kde sa výstavou prezentovali aj výsledky výtvarného krúžku. V rámci spolupráce sme od decembra 2017 v Galérii slovenského umenia v Krakove realizovali výstavu Vianočná pohľadnica.

2.1.4. Kooperácia, partnerstvá a prezentácia

Rozvoj regionálneho potenciálu, spolupráce, kooperácie a tvorby prierezových partnerstiev v rámci kultúrneho turizmu a kreatívneho priemyslu, vytváranie kultúrnych produktov, služieb a projektov celoregionálneho i medzinárodného rozsahu a ich účelná prezentácia a propagácia.

Projekty: Kam za kultúrou na Orave, TransEtno a ďalšia cezhraničná spolupráca, Oravské folklórne leto

Oravské kultúrne stredisko sa v roku 2017 zaoberalo možnosťami vybudovania informačného systému podujatí miestnej kultúry na Orave s participáciou miestnych usporiadateľov. Aktuálne je v skúšobnej prevádzke (<http://osvetadk.sk/index.php?theme=clanok&typ=podujatie&nase=0>) a nahrádza už prekonanú tlačенú podobu bulletinu „Kam za kultúrou na Orave“, ktorú organizácia začala s pozitívnym ohlasom vydávať pred dvadsiatimi rokmi.

Stredisko bolo úspešné aj v oblasti prípravy, tvorby a realizácie spoločných medzinárodných projektov na základe aktuálnych i nových cezhraničných partnerstiev. V rámci výzvy Interreg V-A Slovensko-Poľsko sme sa ako cezhraničný partner podieľali na úspešnom projekte. Pod názvom TransEtno - propagácia kultúrneho dedičstva na poľsko-slovenskom pohraničí bol realizovaný od februára 2017. Zámerom projektu bolo popularizovať a šíriť poľskú a slovenskú ľudovú kultúru na oboch stranách hranice, zintenzívniť výmenu skúseností a posilniť vzájomné vzťahy, zvýšiť povedomie o význame tradície pre obyvateľov pohraničia a turistov, spoznať ju a zmeniť stereotypné uvažovanie o kultúrnom dedičstve. V rámci projektu sa uskutočnili významné folklórne festivaly a on-line prenosy z nich, projekt vyvrcholil vydaním trojjazyčného bedekra a mobilnej aplikácie. V bedekri na 168-ich stránkach ožívajú bezprostredné dojmy tvorcov monografie z návštev päťdesiatky galérií, múzeí, ľudových izieb i ďalších expozícií, ktoré môže zažiť súčasník na potulkách po Sliezkych a Živieckych Beskydách, po Orave, Turci, Kysuciach i severnom Považí. Sú textovo i fotograficky bohatou a zaujímavou pozvánkou na osobnú návštevu, spoznanie miesta, jeho histórie, tradície, ale aj pozvánkou na to, ako ochutnať vôňu autentického, priučiť sa remeslu, či si iba bez ďalšieho úmyslu oddýchnuť v tieni dreveníc

prezentovaných expozícií. Projekt bol výsledkom ďalšieho, v poradí už šiesteho spoločného európskeho projektu Regionálneho kultúrneho strediska v Bielsku-Bialej a Oravského kultúrneho strediska v Dolnom Kubíne a nadväzoval na podobný, realizovaný v roku 2005.

Druhý projekt, podporený v roku 2017 (s realizáciou v roku 2018 a 2019) v rámci výzvy Interreg V-A Slovensko-Poľsko, je zameraný na revitalizáciu rezbárskej a kamenárskej tradície na slovensko-poľskom pohraničí. Oravské kultúrne stredisko ako žiadateľ v rámci projektu s rozpočtom 55269 € bude realizovať tri plenére, tri výstavy drevených a kamenných plastík, pričom výstupmi budú bedeker mapujúci tvorcov, aktivity i expozície zamerané na kamenársku a rezbársku tradíciu i prezentačný film. Cieľom je vyhľadať, zachytiť a zaznamenať, tvorivo uchopiť a ucelene prezentovať a propagovať potenciál a možnosti rozvoja kamenárskej a rezbárskej tradície, jej nositeľov a pokračovateľov na slovensko-poľskom pohraničí. Ide o dôležitý kultúrny atribút v zmysle ochrany, rozvoja a využitia tohto kultúrneho dedičstva i ako produktu cestovného ruchu a kultúrneho turizmu, využívaného obyvateľmi predmetných regiónov a ich návštevníkmi.

Oravské kultúrne stredisko sa programovo a cielene zameriava na prezentáciu nielen svojich kultúrnych produktov, ale i aktivít celej miestnej kultúry. Rôznymi formami propaguje kultúrne aktivity celého regiónu. I takto naplňame našu misiu a strategické ciele. V roku 2017 sme na základe záujmu partnerov - oravských samospráv opäť pripravili a úspešne realizovali mediálny a PR projekt ucelenej prezentácie oravských letných folklórnych festivalov - významných letných kultúrnych aktivít v oblasti tradičnej a ľudovej kultúry pod názvom Oravské folklórne leto. Produkt cieleň pre širokú cieľovú skupinu bol realizovaný okrem podpory mediálnych partnerov i reklamou v printových i elektronických médiách, bilbordovou kampaňou, reklamou na sociálnych sieťach i videopozvánkou. Do Oravského folklórneho lety sa zapojili a finančne na ňom participovali samosprávy obcí Malatiná, Dlhá nad Oravou, Zuberec, Párnica, Zázrivá, Veličná, Podbiel, Sihelné. OKS odborne garantovalo a dramaturgicky sa spolupodieľalo na príprave a realizácii vrcholných festivalov v regióne.

V rámci dlhodobého projektu pomoci krajanom v udržaní ich kultúrnej a národnej identity, podporeného aj v roku 2017 Žilinským samosprávnym krajom, sme realizovali projekt Kruh priateľov slovenskej kultúry. Bližšie je špecifikovaný v časti 2.1.3. Okrem odbornej pomoci krajanom v Poľsku sme našu činnosť zamerali aj na spoluprácu s krajanmi vo Vojvodine v Srbsku. Po dohode s Národnostnou radou slovenskej menšiny v Srbsku sme realizovali výstavu Vianočná pohľadnica v Slovenskom krajanom divadle v Báčskom Petrovci (výsledkom je pozvanie na odohranie divadelnej inscenácie v roku 2018 v Dolnom Kubíne) spojenú s ocenením krajanov detí, ktoré sa zapojili do výtvarnej súťaže. Folklórny súbor zo Selenče sa v rámci projektu zúčastnil festivalu Bačovské dni a folklórny súbor z Báčskeho Petrovca sa naopak zúčastnil na Podroháčskych folklórnych slávnostiach. Výmena kultúrnych posolstiev bude kontinuálne pokračovať aj v roku 2018, a to hosťovaním Slovenského krajanom divadla i výstavou insitných tvorcov z Kovačice. V roku 2017 bola nadviazaná komunikácia aj s krajanom organizáciami v Chorvátsku a Rumunsku s prípravou spoločných aktivít.

2. 2. Hospodárenie, priestory a prevádzka

2.2.1. Finančná udržateľnosť

Zvýšenie efektívnosti, hospodárnosti a podielu mimorozpočtových zdrojov na rozpočte organizácie.

Cieľom našich snáh bolo aktívne hľadanie možností a získanie finančných prostriedkov z mimorozpočtových zdrojov. Organizácia je silná v projektovej činnosti, nezameriavali sme sa preto na ďalšie, pre nás neefektívne možnosti (sponzoring, dary...). V roku 2017 sme vlastné výnosy realizovali i prostredníctvom ponuky cielených kultúrnych služieb a realizáciou programov na objednávku. V rámci projektu Oravské folklórne leto sme získali 1200 €, programy Podroháčskych folklórnych slávností priniesli 1200 €, realizácie ďalších kultúrnych programov spolu 3250 €. Výsledkom aktívneho reagovania na vyhlásené výzvy a možnosti čerpania finančných prostriedkov bolo spolu 18 podporených projektov v celkovej výške 110.900 €. Zdrojom boli grantové a dotačné systémy Ministerstva kultúry SR, Fondu na podporu umenia a programu Interreg V-A. Napĺňaním vízií organizácie a spájaním aktivít do zmysluplných celkov sme sa tak stali ako kultúrne stredisko v rámci čerpania mimorozpočtových zdrojov v pomere k príspevku od zriaďovateľa jednou z najúspešnejších organizácií. Dôsledkom je však prečerpanie štátnej pomoci De minimis, z tohto dôvodu je otáznе financovanie úspešných projektov v roku 2018, ktoré boli iba z FPU schválené vo výške 120.000 €. Inštitúcia je jedným z lídrov v oblasti medzinárodnej spolupráce a v získavaní mimorozpočtových a grantových zdrojov. V období rokov 2007-2017 úspešne pripravila a zrealizovala 8 projektov v rámci fondu EÚ – ERDF (výzvy Interreg III-A, OP Cezhraničná spolupráca), a to so 100% úspešnosťou v celkovej sume cca 300.000 €. Patrí i medzi historicky najúspešnejších žiadateľov výziev Medzinárodného Vyšehradského fondu (8 úspešných projektov).

Všetky svoje aktivity sme realizovali s maximálnou mierou úspornosti a hospodárnosti pri vysokej participácii a finančnej i dobrovoľníckej pomoci spoluorganizátorov – najmä oravských obcí, z ktorých mnohé poskytli po vzájomnej dohode nadštandardné partnerské podmienky (priestory, spolufinancovanie stravy, cien a pod.). Najmä prostredníctvom projektovej činnosti sme mohli realizovať zaujímavé aktivity celoštátneho i medzinárodného významu. Organizácia inováciou ponuky cielených kultúrnych služieb zabezpečila vlastné výnosy vo výške 11.627,70 €.

2.2.2. Priestory a vybavenie

Dobudovanie a dokončenie modernizácie budovy Oravského kultúrneho strediska ako regionálneho kultúrneho, prezentačného a vzdelávacieho centra. Modernizácia technického vybavenia organizácie.

Oravské kultúrne stredisko v roku 2017 zavŕšilo proces modernizácie svojich priestorov modernizáciou sociálnych zariadení na 1. NP a všetkých pivničných priestorov v 1. PP o rozlohe cca 100 m². V rozpočte 20.655,80 € bola realizovaná nová podlaha, omietky vrátane odvetrania, elektroinštalácia a ďalšie stavebné práce. Priestor je tak funkčný pre

realizáciu tvorivých dielní v oblasti ľudových remesiel a ďalšie otvorenie budovy kultúrnej verejnosti. Nadväzujúc na tieto možnosti sme pre rok 2018 pripravili 3. časť projektu Šlabikár oravských remesiel, zameraný na cyklické vzdelávanie v oblasti košíkárstva a hrnčiarstva. Využijeme tak zariadenie zakúpené z predchádzajúcich európskych projektov cezhraničnej spolupráce (hrnčiarsky kruh, vypaľovacia pec, pracovné stoly...).

Našich 12 výstav realizovaných vo vlastných, revitalizovaných priestoroch navštívilo v roku 2017 približne 2000 osôb. Vzhľadom na priestory, ktorými disponujeme, a na možnosti (rodinný dom na sídlisku) i zameranie (neprofesionálna a detská tvorba) hodnotíme návštevnosť pozitívne.

Oravské kultúrne stredisko v sledovanom období modernizovalo technické vybavenie tak, aby mohlo plniť svoje ciele a vízie najmä v oblasti archivácie, digitalizácie a prezentácie. Pre rok 2018 je z projektových zdrojov plánovaný nákup multifunkčného farebného A3 kopírovacieho stroja a počítača.

2. 3. Manažment a riadenie ľudských zdrojov

2.3.1 Prevádzka a zamestnanci

Zvýšenie odbornosti, kreativity a kvality poskytovaných kultúrnych služieb s dôrazom na posilnenie a združenie obslužných, dokumentačných, digitalizačných, propagačných, prezentačných a PR činností.

Proces personálnych zmien smerujúci k profesionalizácii a vyššej kreatívnosti bol po roku 2016, kedy do organizácie nastúpili traja odborní, vysokoškolsky vzdelaní a motivovaní pracovníci, bol zavŕšený na sklonku roku 2017 nástupom odborne zdatnej manažérky na úsek vzdelávania. Všetky kľúčové odborné činnosti organizácie sú stabilizované s výhľadom ďalšieho kvalitatívneho posunu. **Oravské kultúrne stredisko od septembra 2017 s povolením zriaďovateľa aktualizovalo organizačnú štruktúru a zamestnáva dvoch pracovníkov v pomere ½ úväzku z vlastných, činnosťou generovaných zdrojov.** Ide o ďalšiu z možností, uplatniteľnú za určitých podmienok i v iných organizáciách. Náklady hradí organizácia z vlastných príjmov vo výške cca 10.000 €. Aktualizácia organizačnej štruktúry bola realizovaná s dôrazom na odborné posilnenie činností a združenie obslužných, dokumentačných, propagačných a prezentačných činností. V decembri 2017 po podaní žiadosti na Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny nastúpila na polročnú absolventskú prax jedna absolventka Strednej umeleckej školy z Nižnej.

3. Oblasť občianskeho vzdelávania a voľnočasových aktivít

Cieľom činnosti organizácie v predmetnej oblasti bolo zabezpečovať permanentnú kultiváciu človeka, zvyšovanie jeho vedomostí i zručností, utvárať vzťah a postoje ku kultúrnym hodnotám v najširšom chápaní, zamerať sa aj na efektívne využívanie voľného času seniorov, ktorí tvoria čoraz dominantnejšiu skupinu populácie. Cieľom bolo i priblížiť významné udalosti o osobnosti slovenskej i regionálnej histórie, kultúry a spoločenského života a sprítomniť ich myšlienkový presah v zmysle formovania historického vedomia, národného kultúrneho povedomia a regionálnej i národnej identity.

Utváranie vzťahu a postojov, identifikácie a spolupatričnosti k miestnym a tradičným kultúrnym hodnotám v najširšom chápaní tvoria jadro záujmu organizácie v tejto oblasti.

Oravské kultúrne stredisko vytváralo podmienky pre uspokojenie záujmových aktivít i vzdelávania pre všetky vekové skupiny a realizovalo aktivity vzhľadom k svojim personálnym a finančným možnostiam v rôznych oblastiach. Aj v oblasti vzdelávania mladých ľudí k získaniu zručností v rôznych druhoch výtvarných techník, ľudových remesiel. Vytvorilo podmienky realizovať výtvarné a umelecké schopnosti nadaných neprofesionálnych tvorcov v kameni, dreve, hline. Vo vzdelávacích aktivitách sme sa zameriavali a i na efektívne využívanie voľného času populácie tretieho veku a na budovanie zdravého životného štýlu ohrozených skupín mládeže a detí. Oravské kultúrne stredisko pravidelne aktualizovalo databázu informácií o miestnej kultúre. Počas roka aktívne pracovalo niekoľko klubov zastrešených strediskom nielen v Dolnom Kubíne, ale aj v poľskom Podvľku. Išlo o:

- Klub neprofesionálnych výtvarníkov – 18 členov, 36 stretnutí pod vedením pedagóga, spolupráca so ZUŠ I. Ballu (stretávanie sa v priestoroch ZUŠ), zapájanie sa do súťaží a výstav (Inšpirácie, Jubilanti), účasť na plenéri, ilustrácia zborníka (p. Kevešová).
- Fotoklub Orava – 40 členov, 12 stretnutí, účasť na regionálnych a krajských súťažiach, plenéri, dokumentovanie činnosti OKS, výstavy.
- Klub výšivky a ručných prác – 15 členov, 10 stretnutí, pravidelné zapájanie sa do výtvarných súťaží, účasť na tradičných jarmokoch.
- Divadelný klub DivaDielko (do júna 2017) 8 členov, 20 stretnutí, spolupráca s OZ Edukos a OZ Misia mladých, tvorivé dielne, 2 divadelné predstavenia pre verejnosť (deti ZŠ).
- Divadelný krúžok pre krajské deti v Podvľku (do júna 2017) – 15 členov, 20 stretnutí, jedna verejná prezentácia výsledkov.
- Dva tanečné krúžky pre krajské deti v Podvľku – 26 členov, 40 stretnutí, 3 prezentácie výsledkov.
- Výtvarný krúžok pre krajské deti v Podvľku (od septembra 2017) – 17 členov, 17 stretnutí, zapojenie sa do medzinárodnej súťaže a výstavná prezentácia výsledkov.

Aj v roku 2017 sme sa snažili napredovať v prezentácii regionálnej kultúrnej histórie. Našu činnosť sme zamerali nielen na vyhľadávanie a mapovanie osobností regiónu, ale jednotlivými podujatiami sme ich aj prezentovali a propagovali pred verejnosťou. Jednotlivé, zväčša jednoduché spomienkové podujatia sme sa snažili obohatiť vždy novými faktami o tej ktorej osobnosti, aby sme zaujali nielen odbornú, ale aj laickú verejnosť, najmä žiakov a študentov škôl v celom regióne Oravy. V plánovaní aktivít sme sa snažili opäť prezentovať aj tie oravské osobnosti kultúrneho a spoločenského života, ktorých životu a dielu sme sa venovali v publikácii Rodom a srdcom z Oravy.

Významnou aktivitou bolo partnerstvo pri vedeckej konferencii Národopisnej spoločnosti Slovenska pri príležitosti 100. výročia narodenia Andreja Melicherčíka. Pod názvom Etnológia pre súčasnosť sa uskutočnila 7.-9. septembra v Párnici. Na podujatí participovali aj vysoké školy – UKF Nitra, UK Bratislava a univerzity z Brna a Krakova. Podujatie bolo zo strany Oravského kultúrneho strediska ďalším príspevkom dlhodobého cyklu prezentácie a propagácie kultúrno-historického potenciálu a osobností regiónu v rámci projektu Rodom a srdcom z Oravy. V rámci tohto významného dlhodobého projektu, ktorého cieľom je v súčasnej multikulturalite sprítomňovať regionálny kultúrno-spoločenský potenciál, a osobnosti, ktorých vízie, talent a tvorba prerástli región, bola realizácia i niekoľkých ďalších významných podujatí, a to v spolupráci s miestnymi samosprávami, Maticou Slovenskou, Slovenskou národnou knižnicou i Obcou Oravcov v Bratislave. Takto sme realizovali:

- Slávnostné podujatie pri príležitosti 80. výročia narodenia doc. PhDr. Augustína Maťovčíka, DrSc., literárneho historika, spisovateľa a pracovníka Slovenskej národnej knižnice v Martine 14. septembra v jeho rodnej obci Breza, podujatie bolo spojené s besedou pre deti miestnej ZŠ.
- Spomienkové podujatie k významným výročiam osobností Veličnej 8. decembra vo Veličnej, kde život, dielo a poslanstvo Jána Seberínyho, Jozefa Janeka, Ondreja Kalinu, Michala Staníka a Pavla Čaploviča sprítomnili doc. PaedDr. Pavol Parenička, CSc., Mgr. Peter Cabadaj a Adam Záh. Podujatie sme organizovali spolu s Obcou Veličná v Urbárskom dome vo Veličnej v čase Vianočného jarmoku vo Veličnej. Keďže podujatie bolo verejne prístupné, zaujalo aj hostí jarmoku, ktorí ocenili nielen skladbu programu vrátane kultúrnej vsuvky, ale aj vzdelávací charakter podujatia.
- Spomienkové podujatie pri príležitosti 200. výročia narodenia Andreja Ľudovíta Radlinského, spoluzakladateľa Matice Slovenskej, zakladateľa Spolku sv. Vojtecha, významnej osobnosti slovenských a cirkevných dejín 19. storočia, politika, organizačného, kultúrneho, školského a osvetového pracovníka, štátneho úradníka, redaktora, novinára a publicistu, jazykovedca, pedagóga a teológa, spisovateľa. Realizovali sme ho 25. októbra v aule Obchodnej akadémie v Dolnom Kubíne s referátom predsedu Matice Slovenskej a kultúrnym programom a v repríze v Justihom sieni Primaciálneho paláca v Bratislave 28. novembra s účasťou významných reprezentantov kultúrneho, spoločenského a politického života.
- Spomienkové podujatie pri príležitosti 100. výročia narodenia významného slovenského etnografa a folkloristu Andreja Melicherčíka (okrem septembrového kongresu Etnografickej spoločnosti Slovenska) 29. apríla v Párnici s návštevou rodného domu kováča Vladimíra Janigu, Expozície Izba starých materí, ukázkami modrotlaču Mateja Rabadu, odhalením pamätnej tabule, výstavou a slávnostnou akadémiou.

S vysokým záujmom, najmä medzi deťmi a mládežou, sa stretli aktivity realizované v oblasti amatérskej astronómie. Boli zamerané na získavanie nových vedomostí z odboru astronómie a príbuzných prírodných vied. V tejto oblasti sme realizovali cyklus popularizačných prednášok spojený s nočným pozorovaním oblohy pod názvom Astronomické dni. V základných školách v Námestove a Krušetnici sme 23. a 24. 5. žiakom formou videofilmov a besied s pracovníkmi hvezdárni priblížili novinky z astronómie, kozmonautiky a ekológie. Zaujali i besedy s účastníkmi Slovenských expedícií za zatmením slnka PhDr. Danielom Očenášom z Banskej Bystrice.

Dobré výsledky dosiahli žiaci na krajskej vedomostnej súťaži „Čo vieš o hviezdach?“ v Žiline i na celoštátnom kole v Žiari nad Hronom. Zaznamenávame z roka na rok vyšší záujem zo strany žiakov a študentov oravských škôl. Dôležitú úlohu tu však zohrávajú aj pedagógovia, ktorí deti pripravujú na astronomické súťaže a vedú astronomické krúžky. Aby sme zvýšili záujem a našli nových pedagógov, ktorí sa spolu so žiakmi budú venovať amatérskej astronómii, organizujeme každoročne aj školenia pre vedúcich astronomických krúžkov.

Veľký záujem je o výtvarnú súťaž s astronomickou tematikou „Vesmír očami detí“, keď sa do Oravskej súťaže zapojilo takmer 500 detí. Najlepšie práce z okresného kola postúpili do celoslovenského kola súťaže, ktorá bola odprezentovaná aj vo výstavných priestoroch Oravského kultúrneho strediska v mesiaci jún.

Oravské kultúrne stredisko sa v rámci voľnočasových aktivít a ponuky alternatív zdravého životného štýlu zameriava aj na spoluprácu pri príprave a realizácii podujatí z oblasti brannej výchovy a športu, pri ktorých je súčasťou i kultúrny program. Medzi také patrili:

- Kultúrno-športové popoludnie pri príležitosti Dňa ústavy Slovenskej republiky v Lokci, kde si zmerali svoje sily víťazi z Oravských minilig v malom futbale z Dolného Kubína, Babína, Hruštína, Istebného, Brezy, Oravskej Jasenice a Lokce. Podujatie spestril svojim vystúpením detský folklórny súbor Lokčiansky pramienok.
- 31. ročník Majstrovstiev Oravy v Slovenskom mariáši v Lokci - 28 súťažiacich.
- Deň detí, polície a osvety realizovaný 1. júna na ihrisku v Tvrdošíne v spolupráci s Mestom Tvrdošín, záchrannými zložkami, Policajným zborom a ďalšími partnermi. Na aktivite sme realizovali tvorivé remeselné dielne a vzdelávací kvíz.

Efektivita a zástoj organizácie na nich bude v roku 2018 prehodnotený.

Oravské kultúrne stredisko bolo spoluorganizátorom vzdelávacieho seminára Európa pre občanov, ktorý sme realizovali v spolupráci s Európskym kontaktným bodom v našich priestoroch v septembri, svoje aktivity prezentovalo i v niekoľkých blokoch pre študentov Obchodnej akadémie v Dolnom Kubíne a na seminári v Nitre a v Krakove, kde prezentovalo svoje vzdelávacie aktivity.

Ďalším vzdelávacím podujatím, cieleným pre pracovníkov samosprávy, bolo v decembri 2017 školenie pre mestských a obecných kronikárov v Dolnom Kubíne realizované v spolupráci s Okresným archívom v Dolnom Kubíne. Podnetným bol ak vedomostný zážitkový kvíz pre tímy žiakov základných a stredných škôl v Trstenej v oblasti regionálnej histórie v októbri 2017. Premyslený systém realizácie sa stal základom nového projektu podporeného FPU pre rok 2018.

Cieľom v oblasti vzdelávania a voľnočasových aktivít bude aj v ďalšom období zabezpečovať nielen vzdelávanie detí, mládeže a dospelých, ale napomáhať aj medzigeneračnej výmene a transferu kultúrnych hodnôt, či už realizáciou spoločných projektov alebo pravidelných stretnutí. V budúcnosti pripravujeme organizovať aj tvorivé letné vzdelávacie stretnutia, tábory či vedomostné olympiády pre deti a mládež, na ktorých by ich lektori hravou a zaujímavou formou oboznámili s históriou regiónu a jej prepojením na súčasnosť. Pri realizovaní kultúrno-výchovných a vzdelávacích podujatí v rámci voľnočasových aktivít chceme klásť dôraz na ciele a obsahovú úroveň podujatí, ako i na zabezpečenie účasti mládeže a verejnosti na podujatiach.

4. Oblasť záujmovej umeleckej činnosti

4.1 Folklorizmus

Oblasť tradičnej ľudovej kultúry, jej uchovávaní a prezentácie mala svoje významné miesto v aktivitách a práci Oravského kultúrneho strediska v roku 2017. Orava ako historický región s bohatou a rozmanitou tradičnou ľudovou kultúrou sa snaží toto povedomie udržiavať, šíriť a prezentovať aj v súčasnosti a stavať na prirodzených a tradičných atribútoch nehmotnej i hmotnej kultúrny komunit regiónu.

Tradičná a ľudová kultúra má osobitné postavenie nielen v regionálnom priestore, prináša doň hodnoty jedinečné a nezameniteľné s hodnotami iných kultúr. Významnou mierou sa podieľa aj na formovaní kultúrnej identity obyvateľov regiónu. Spolu s prírodnými a historickými zaujímavosťami reprezentuje región navonok. Identita v zmysle uchovávaní a rozvíjania pôvodnej kultúry komunit je protipólom masovosti globalizovanej kultúry. Obsahuje významný aktivačný potenciál obyvateľov a predstavuje významný faktor pre rozvoj regiónu, pre vytváranie jeho imidžu, ktorý je vždy založený aj na kultúrnych tradíciách.

Medzi činnosti kultúrneho strediska patrí aj výskumná činnosť pozostávajúca z terénnych výskumov, pomocou ktorých sa získava a prezentuje bohatstvo ľudovej kultúry. Zámerom týchto aktivít je zvýšenie regionálneho povedomia a vzdelanosti v jednotlivých oblastiach ľudovej kultúry. Na začiatku roka 2017 sa v rámci projektu Lepší čepiec než vrkoč začal terénny výskum, ktorý si kládol za cieľ mapovať ženské čepce z vybraných obcí Oravy. Zámerom projektu a výskumu bolo poukázanie na zmeny, ktoré nastávali v odievaní v jednotlivých časových obdobiach. Ženské čepce z územia Oravy sa v dolnej, strednej a hornej časti Oravy líšia a každá odevná oblasť sa vyznačuje inými špecifickými prvkami. Zámerom projektu bolo poukázanie na krásu a výnimočnosť ženských čepcov, ktoré boli kedysi neodmysliteľnou súčasťou úpravy hlavy vydatých žien. Cieľom bolo tiež poukázať, že čepiec nepatrí na hlavu len najstaršej ženskej generácii, ale potrebné je vyzdvihnúť jeho krásu a praktickú funkciu aj u mladších, vydatých žien pôsobiacich prevažne vo folklórnom hnutí. Medzi hlavné časti projektu patrili terénny výskum, osobné stretnutia a rozhovory so ženami, ktoré sa dodnes venujú výrobe ženských krojových súčiastok. Druhá časť projektu sa zameriavala na prezentáciu spracovaných výsledkov z terénneho výskumu, výrobu čepca, jeho zachytenie na umeleckú aj dokumentačnú fotografiu, ktorú objektívom zachytil fotograf Juraj Bednárík, výstavu vyhotovených fotografií a na publikovanie katalógu fotografií s ich podrobnými opismi, doplnených o archívne fotografie. Zdokumentované boli čepce z deviatich obcí Oravy: Babín, Chlebnice, Horná Lehota, Malatiná, Kňažia, Pucov, Zuberec, Zázrivá a Žaškov. Autorkou terénneho výskumu a výstavy bola Mgr. Miroslava Ivanová, odborná pracovníčka Oravského kultúrneho strediska v Dolnom Kubíne. Projekt finančne podporil Fond na podporu umenia.

Medzi ďalšie významné aktivity v oblasti folklorizmu v roku 2017 patrili dve postupové súťaže, ktoré sa realizovali v réžii Oravského kultúrneho strediska. Tou prvou bola regionálna postupová súťažná prehliadka detských folklórnych súborov Oravské krpčky, ktorá sa konala 23. marca 2017 v Dome kultúry v Nižnej. Zúčastnilo sa jej šestnásť kolektívov z regiónu Oravy, ktoré sa venujú spracovaniu a prezentácii detského folklóru. Na krajskú súťažnú prehliadku postúpilo päť kolektívov: DFS Studnička spod Babej hory z Oravskej Polhory, DFS Kašunka z Rabčíc, DFS Vienok zo Štefanova nad Oravou, DFS Goral z Hladovky a DFS Trnkárik zo Žaškova. Krajská postupová súťažná prehliadka detských folklórnych súborov Kubínske krpčky sa konala 30. apríla 2017 v Mestskom kultúrnom stredisku

v Dolnom Kubíne. Na tejto súťaži sa zúčastnili detské folklórne súbory z celého Žilinského kraja. Dobrá nálada a zdravá súťaživosť medzi kolektívami priniesla do Dolného Kubína viac ako štyristo účinkujúcich. Deti tak mali možnosť vidieť rozmanitosť ľudovej kultúry nášho kraja a vedúci jednotlivých súborov mali zas možnosť vidieť, ako a za akých podmienok pracujú iné kolektívy a konfrontovať tak výsledky svojej práce s ostatnými súbormi. Oravské kolektívy, ktoré postúpili z regionálneho kola, si domov odniesli krásne strieborné pásmo a DFS Goral z Hladovky ako jediný kolektív zlaté pásmo s návrhom na postup na celoštátnu súťaž. Vrcholným podujatím, teda celoštátnou súťažnou prehliadkou je Detský folklórny festival v Likavke, ktorý sa konal prvý júnový víkend. Organizačne ho zastrešuje Liptovské kultúrne stredisko v Liptovskom Mikuláši. Hlavným poslaním obidvoch súťaží je podporovať rozvoj detských folklórnych súborov, zvyšovať ich umeleckú úroveň, popularizovať výchovu ľudovým umením a poukazovať na jej význam v komplexnej výchove. Taktiež viesť vedúcich detských folklórnych súborov a prostredníctvom ich práce i členov k hlbšiemu poznaniu ľudových tradícií, viesť deti k poznávaniu podôb tradičnej ľudovej kultúry a jej funkcií a atribútov, ale aj k jej uplatneniu a možnostiam prezentácie v súčasnosti.

Oravské kultúrne stredisko kladie dôraz nielen na organizovanie postupových súťaží, ale aj ďalších kultúrnych podujatí, najmä folklórnych slávností a festivalov. Región Oravy vzhľadom na svoju členitosť a rozlohu ponúka rôzne možnosti vyžitia na poli folklorizmu. Každá časť regiónu ponúka niečo iné a niečo špecifické. Špecifickými kultúrnymi prejavmi disponuje dolná Orava, oblasť Studenej doliny či hornej Oravy. Predovšetkým je to oblasť oravských Goralov, ktorí tvoria špecifickú skupinu obyvateľstva a uchovávajú svoje nárečia dodnes používané v bežnej hovorenej reči, a tak sú signifikantom ich prezentácie. Folklórne kolektívy z jednotlivých oblastí sa každoročne prezentujú na rôznych scénických programoch. V roku 2017 sa konalo mnoho folklórnych festivalov a obecných slávností, ktoré patria do bohatej ponuky Oravského folklórneho leta. Medzi najvýznamnejšie podujatia patria Podroháčske folklórne slávnosti v Zuberco s medzinárodnou účasťou, Medzinárodný festival valaskej kultúry - Bačovské dni v Malatnej. Ďalej je to medzinárodný gajdošský festival Gajdovačka v Oravskej Polhore, Folklórne slávnosti pod Pilskom a Babou horou v Sihelnom, Podbielanské folklórne slávnosti v Podbieli, Párnickô švábkobraňá v Párnici, Vianočný jarmok tradičných remesiel a scénický zvykoslovný program Oravské Vianoce v Dolnom Kubíne či Vidiečanova Habovka v Habovke.

Oravské kultúrne stredisko v roku 2017 nezačalo ani na poli vzdelávania a rozširovania vedomostí v oblasti ľudovej kultúry a jej prvkov. Vzdelávací kurz Hudobnej a tanečnej folkloristiky prebiehal v roku 2016 a v roku 2017. Odbornou garantkou kurzu bola doc. PhDr. Anna Hlôšková, CSc., z Katedry etnológie a muzeológie Univerzity Komenského v Bratislave. Kurz navštevovali záujemcovia nielen z Oravy, ale aj iných oblastí Slovenska. Frekventanti sa zoznámili s teoretickými i praktickými vedomosťami a poznatkami, ktoré môžu uplatniť vo folklórnych kolektívoch, v škole, alebo ako obohatenie svojich vedomostí o prvkoch ľudovej kultúry na Slovensku.

O stále silnej ľudovej hudobnej tradícii svedčí aj záujem ďalšieho vzdelávacieho podujatia. Prvý májový týždeň patril na Orave ľudovým muzikantom, ktorí sa prišli vzdelávať na tvorivé dielne pre ľudových muzikantov Oživené melódie. V roku 2017 muzikanti z rôznych kútov Slovenska zavítali do Habovky, kde si pod vedením skúsených lektorov osvojovali herné štýly z oblastí Zámutova, Horehronia a goralskej oravskej oblasti. Spolu s odborným pracovníkom pre folklorizmus Mgr. Michalom Nogom z Národného osvetového centra v Bratislave a ďalšími lektormi viac ako tridsať muzikantov z celého Slovenska prežilo tvorivý a vzdelávací týždeň plný hudby.

Ďalšou významnou zložkou ľudovej kultúry na Orave je gajdošská hudobná kultúra, ktorá v posledných rokoch zažíva obrovský rozmach, nielen na území nášho regiónu, ale na území celého Slovenska. Gajdošskú tradíciu na Orave pestuje v súčasnosti mnoho muzikantov, najmä medzi radmi mládeže. Na zvýšení vedomostí a informovanosti o tomto jedinečnom kultúrnom fenoméne sa podieľa aj podujatie Gajdošská vandrovka. Tá v sebe zahŕňa cyklus výchovných koncertov po základných školách na Orave. Žiaci tak majú možnosť vďaka skúseným a odborným lektorom nazrieť do tajov gajdošskej hudobnej tradície a čo-to si aj na vlastnej koži vyskúšať a zažiť. Lektormi v roku 2017 boli gajdoši Drahomír Daloš z Lehoty a súrodenci Michaela a Mário Paveloví z Veľkého Zálužia.

OKS i v uplynulom roku priebežne monitorovalo situáciu a stav záujmu o folklór, usmerňovalo a vzdelávalo, vypracovávalo účinné projekty a v spolupráci sa pokúsilo ovplyvniť folklórne dianie aj v súčinnosti s kvalifikovanými lektormi (etnológmi, etnomuzikológmi a pod.). Podieľalo sa na transferoch odborných poznatkov k širšej verejnosti. Hlavnou požiadavkou pri organizovaní festivalov a kultúrnych podujatí bolo pripraviť pre divákov a návštevníkov kvalitný a atraktívny program.

Aj v roku 2018 budeme poskytovať odbornú a metodickú pomoc nielen folklórnym zoskupeniam, ale aj jednotlivcom a širšiemu okruhu ľudí žijúcich na Orave a v jej blízkosti. Taktiež organizovať postupové súťaže v oblasti folklorizmu (v roku 2018 – Oravské a Kubínske spievanky, Nositelia tradícií), a odborne sa podieľať na obecných slávnostiach a folklórnych festivaloch.

4.2 Divadlo a divadelné formy – tradičné i súčasné, detské a dospelé

Ochotnícke divadlo na Orave ožíva! Nemyslíme tým len prvotný rozmer, ale hlavne skutočnosť, že v našom regióne začínajú súbory skutočne a plodne tvoriť a venovať sa živým témam. Tento fakt si treba vážiť a rozvíjať ho. Kreatívni vedúci prinášajú do divadelného procesu vlastný vklad a nápad, krčvito sa prestávajú držať netvorivého procesu prípravy inscenácie, ktorý spočíva v prevzatí notoricky známeho 100-ročného klasického textu, obohraného mnohými (i profesionálnymi) súbormi, v jeho naštudovaní (či skôr v dodržaní scénických poznámok autora) a odohrať. Cítíme potrebu podporiť a oceniť túto snahu priniesť niečo nové a vlastné.

Veľmi pozitívny je aj fakt, že ochotnícke divadlo na Orave rozširuje svoju základňu. Najmä mladí ľudia majú oň záujem, čo môžeme pozorovať napríklad na Námestovskom ochotníckom súbore. Ten neustále rozširuje rady svojich hercov, spolutvorcov a nebojí sa ísť do spolupráce s externými (najmä hudobnými) tvorcami. Súbor sa v roku 2017 odhodlal na razantný krok, zanechal totiž tradičné divadlo „urbánkovského typu“ a zinscenoval hru vlastnú. Na javisko NOSáci priniesli biblický príbeh z pera jedného z účinkujúcich – Maroša Bránického – Evanjelium podľa Matúša. Ide o autorský muzikál so živým hudobným doprovodom. Réžie sa znova ujala ich „kmeňová režisérka“ Marika Vojtašáková. Pri tomto súbore stojí za zmienku malý exkurz do nedávnej histórie. Na regionálnej súťaži ochotníckych divadiel dospelých porotcovia na rozborovom seminári prízvukovali silný spevácky potenciál súboru, bolo vyzdvihnuté herectvo členov NOS, bolo im odporúčané siahnuť po aktuálnejšom námete. Keď sme na ich druhej repríze v Námestove v novembri 2017 videli Evanjelium podľa Matúša, potešili sme sa. Všetky odporúčania odborníkov aplikovali.

Na vavrínoch nespí ani novovzniknuté divadlo dospelých v Zákamennom. Skúsená, oceňovaná a i za hranicami známa režisérka Zuzana Demková pripravila so svojimi hercami

inscenáciu Mila Urbana Výkriky bez ozveny, ktorou sa inšpirovala v martinskom divadle. U režisérky ide pritom o posun od detského divadla k divadlu s dospelým hercom. O správnosti tejto cesty nás pri uvedení inscenácie v Zákamennom presvedčil preplnený kultúrny dom a vzácní hostia (vnuk Mila Urbana, riaditeľ SKD v Martine...), ktorí prijali pozvanie a merali dlhú cestu, aby videli snahu ochotníkov.

Aj v súčasnosti sa fungujúce ochotnícke súbory stretávajú s existenčnými problémami - chýbajú peniaze, mestské kultúrne strediská či domy kultúry v obciach im nevychádzajú v ústrety a podobne. Sú odkázaní sami na seba a čoraz častejšie siahajú po možnostiach grantového financovania.

Detské divadelné súbory na Orave pôsobia sebavedomým a kvalitne veľmi dobrým dojmom. Do regionálnej súťažnej prehliadky organizovanej Oravským kultúrnym strediskom v MsKS v Dolnom Kubíne – O erb mesta Dolný Kubín (v rámci Kubínskych divadelných dní) sa za rok 2017 prihlásilo síce o niečo menej detských divadelných súborov, no to nevidíme ako vážny problém. Niektoré súbory nestíhajú nacvičiť novú hru (či scénickú miniatúru) každý rok, čo sa dá chápať. Literárno-dramatické krúžky obvykle bývajú raz do týždňa v dĺžke dvoch vyučovacích hodín, a to je niekedy nepostačujúce. Dať deťom základy hereckej tvorby, naučiť ich správne narábať s dychom, hlasom, či celým telom, neskôr vybrať/napísať hru, prispôbiť ju konkrétne celému kolektívu, nacvičiť ju a následne „čistiť“, to je práce viac než dosť (a to nie je zmienka o návrhoch a výrobe kostýmov, rekvizít a scény). Rovnako ako dospelí aj oni v krúžkoch majú za povinnosť nacvičiť niečo na Vianoce, potom sú tu ešte iné školské či náboženské aktivity - pol rok prejde ako voda a čas na nové skúšanie zrazu nie je... Určite sa pod vysokú kvalitu našich oravských detských divadelných súborov podpísala aj skutočnosť, že súbory chodia pravidelne na prehliadky, kde si vypočujú názory a rady od odbornej poroty, ako aj postup na krajskú súťaž do Žiliny, kde sa už stretávajú súbory z viacerých regiónov a tak majú možnosť vidieť, porovnať a zažiť niečo nové, iné. Súbory zo Zákamenného, Babína, Novote, či Tvrdošína sú toho príkladom. Veľmi dobré však je, že aj novovzniknuté súbory sa chcú prezentovať. Sme presvedčení, že v takomto prípade funguje pozitívna motivácia viac ako niečo iné.

Ako pozitívnu vnímame i skutočnosť, že vedúci súborov sa neboja, ba skôr vyhľadávajú aktuálne témy, častokrát experimentujú, otvárajú sa novým možnostiam a výzvam, skúšajú nové formy vyjadrenia - pohybové divadlo DS Prvosienky zo Zákamenného, bohatá výtvarno-režijná koncepcia hry Alžbetka z Babína, či scénické spracovanie slovenských balád v podaní súboru z Novote. Všetky tri spomínané súbory postúpili na krajskú prehliadku.

Uvádzame aj výsledky súťaží z roka 2017:

- Kategória - detská dramatická tvorivosť, DDhpD – postup na KP Detský divadelný medveď do Žiliny: Detský divadelný súbor Prvosienka pri ZŠ s MŠ J. Vojaššáka v Zákamennom, na motívy H. Ch. Andersena, Zuzana Demková: Statočný . . .
- Kategória - detské recitačné kolektívy – postup na KP Vajanského Martin do Martina: Detský recitačný kolektív Lienky pri ZŠ s MŠ v Novoti Z textov Ľ. Podjavorinskej a M. Ďuríčkovej, Milada Zavodančíková: Išli hudci horou Odporúčanie - Detský recitačný kolektív ÚSMEV pri ZŠ s MŠ Babín, Anna Kurčinová: Alžbetka

Individuálne ceny:

Andrei Mužilovej – za výtvarnú zložku v inscenácii „UVIAZALI KOZU“

Anne Kurčinovej – za režijno-výtvarnú koncepciu inscenácie „ALŽBETKA“

Laure Murínovej – za stvárnenie postavy Škriatka v inscenácii „STATOČNÝ...“

Klaudii Babinskej – za stvárnenie postavy Alžbetky v inscenácii „ALŽBETKA“

Rebeke Mikolajčíkovej – za detský herecký výkon v inscenácii „IŠLI HUDCI HOROU“

- Kategória - amatérske divadlo dospelých – postup na KP Turčianske javisko do Martina: Námestovský ochotnícky súbor NOS z Námestova, Ferko Urbánek: Strašidlo
režia: Marika Vojtašáková

Ostáva nám len veriť, že deti na svoju záľubu a na to, čo sa naučili, nezanevrú a budú aktívni aj v divadle mladých a neskôr v súboroch dospelých divadelníkov. Ako možnosť získať do radov mladých divadelníkov viac detí vnímame aj to, že im predostrieme činnosť tých najúspešnejších, a to formou divadelného predstavenia pre deti na základných školách. Za rok 2017 sme zorganizovali niekoľko takýchto predstavení. Podarilo sa nám uviesť predstavenia DDS Úsmev z Babína, DRK Lienky z Novote a DDS Čarohlások z Dolného Kubína.

Tvorivé dielne v oblasti tanca a divadla vidíme ako nástroj na rozširovanie si obzorov v danej oblasti, ale chceme osloviť aj iné deti a mládež, ktoré nemajú možnosť vyskúšať si tvorivý divadelný/tanečný proces, aby si aspoň v rámci jedného dňa vyskúšali, ako to všetko funguje. Počas jarných prázdnin sme zorganizovali dve tvorivé dielne (jednu na divadlo, druhú na tanec) pod vedením skúsených lektorov Renáty Jurčovej a Zuzany Burianovej a počas letných prázdnin to boli dva dni plné kreativity na workshopoch Pohyb, cirkus, herec, režisér pod vedením herca, pedagóga, klauna, žongléra a míma Filipa Hajduka a režisérky bábkového divadla Moniky Kováčovej.

Čo sa týka súťaží a divadelných prehliadok, Oravské kultúrne stredisko organizovalo regionálnu súťažnú prehliadku v kategórii činoherného a alternatívneho divadla v rámci Oravských divadelných dní 2017 v Rabči, tento rok sa súťaž bude konať v Domoch kultúry v Námestove a v Trstenej. Prihlásené sú súbory, ktoré sa neboja konfrontácií z radov odbornej poroty a chcú si vypočuť iný názor. Súbory z Veličnej, Štefanova nad Oravou, Hornej Lehoty, či Chlebníc sa prehliadky odmietli zúčastniť. Buď hru nenacvičili (Veličná), alebo sa nedokážu časovo zladit' (Zubrohlava), ich slovami nedosahujú nejakú vyššiu úroveň a nechcú sa prezentovať na prehliadkach (Horná Lehota), alebo jednoducho nemajú záujem o rady porotcov (Štefanov). Chceme a vieme pomôcť, keď je záujem, keď však ten absentuje, nikto nič nezmôže.

4.3 Umelecký prednes, divadlo poézie

V oblasti umeleckého prednesu, literatúry a rétoriky každoročne organizujeme súťaže regionálneho a spoluorganizujeme súťaže celoštátneho charakteru. Patrí tu súťaž v umeleckom prednese poézie a prózy pre IV. a V. kategóriu, spolu s prednesom divadiel poézie a v prednese detských recitačných kolektívov s názvom Hviezdoslavov Kubín. V uplynulom roku sa jej zúčastnilo 25 študentov a detské recitačné kolektívy z Babína a Novote. Po ukončení súťažnej časti sa uskutočnili rozborové semináre recitátorov s členmi odbornej poroty, čo ocenili predovšetkým mladí recitátori. Odborná porota do krajského kola v Martine navrhla recitátorov, ktorí sa umiestnili na prvých miestach vo svojej kategórii za každý okres a detské recitačné kolektívy z Babína a Novote. O dobrej pripravenosti našich recitátorov svedčí i skutočnosť, že trinásť z nich sa umiestnili na prvých troch miestach a detský kolektív z Novote postúpil do celoštátneho kola Hviezdoslavovho Kubína do Dolného Kubína. Pri realizácii 63. Hviezdoslavovho Kubína – celoštátnej prehliadky v umeleckom prednese poézie a prózy sme sa podieľali na realizácii sprievodných podujatí i organizačného, programového, finančného zabezpečenia podujatia. Tak ako každý rok, aj

v tomto roku sme zrealizovali tvorivé stretnutia pre pedagógov slovenského jazyka a literatúry základných a stredných škôl v regióne so zameraním na prácu s textom pod vedením odborného lektora.

V marci 2017 sme v Dolnom Kubíne realizovali seminár k umeleckému prednesu poézie a prózy pre učiteľov základných a stredných škôl na Orave, ktorí sa pripravujú detských recitátorov na súťaže. Tvorivého stretnutia sa zúčastnilo celkom 32 učiteľov z celej Oravy.

Ďalšou aktivitou je scénické čítanie detí spojené so zaujímavou tvorivou diskusiou pod vedením odborných lektorov Davida Vackeho a Jiřího Hejcmana zo Slováckeho divadla na Morave, ktoré sa konalo v septembri v Babíne. Scénické čítanie je začínajúcim, menej známym žánrom umeleckého prejavu detí a toto podujatie bolo zároveň jeho prípravným ročníkom. Poslaním pripravovanej súťaže bolo prehlbovanie kladného vzťahu žiakov ku knihe a k literatúre, vybraného autora a jeho dielo priamo pred divákom interpretovať v podobe scénického čítania, nadobúdanie sebavedomia pri kontakte s divákmi.

Zlaté pero, zlatá podkova, zlatý vlas je názov regionálnej postupovej súťaže v prednese slovenskej rozprávky, ktorá je venovaná významnému slovenskému rozprávkarovi Pavlovi Emanuelovi Dobšinskému. Uskutočnila sa v októbri v Nižnej. Súťaže sa zúčastnili žiaci základných škôl a osemročných gymnázií z nášho regiónu a súťažilo sa v troch vekových kategóriách. Jednotlivé interpretácie rozprávok hodnotila odborná porota, ktorá odporučila víťazov na celoslovenskú súťaž do Driečan.

4.4 Literatúra

V uplynulom roku sme úspešne realizovali už v poradí štrnásty ročník celoštátnej súťaže mladých autorov – Mladá slovenská poviedka 2017. Do súťaže v písaní prozaických textov s voľnou témou sa prihlásilo šesťdesiatšedem autorov. Členmi odbornej poroty boli uznávaní spisovatelia a vysokoškolskí profesori, ktorí zhodnotili celkovú úroveň súťažných textov veľmi pozitívne. Slávnostné vyhodnotenie súťaže sa uskutočnilo v novembri v Oravskej knižnici a bolo spojené s podnetným rozborovým seminárom k autorským textom za účasti členov odbornej poroty a prezentáciou vydaného zborníka.

4.5 Rétorika

Mladí moderátori vo veku od 11 do 25 rokov, ktorí mali záujem a odvahu vyskúšať si prácu s mikrofónom, sa zúčastnili regionálnej súťaže pre deti a mládež základných a stredných škôl v Tvrdošíne v časti Medvedzie. Do 16. ročníka súťaže Oravský mikrofón sa prihlásilo dvadsať súťažiacich. Súťažilo sa v dvoch vekových kategóriách a v štyroch súťažných disciplínach. Ich výkony hodnotili členovia odbornej poroty, ktorú tvorili moderátori z rozhlasu a televízie. Po súťažnej časti moderátorom poskytli porotcovia cenné rady do budúcnosti. V ďalšom roku plánujeme pre záujemcov o moderovanie uskutočniť semináre pod vedením odborného lektora, ktoré by sa konali dva týždne pred súťažou, čo by mohlo prispieť k ich lepšiemu zvládnutiu vyšších súťaží.

4.6 Nefolklorný tanec

Oblasť detského nefolklorného - moderného tanca je stále veľmi populárna u detí i mládeže. Veľký záujem o tanec možno konštatovať i množstvom stále vznikajúcich

tanečných skupín nielen v odboroch základných umeleckých škôl, v centrách voľného času, ale aj v samotných materských, základných, či stredných školách na Orave. Vystupujú pri príležitosti rôznych podujatí v rámci svojej obce i mimo nej. Oravský tanečný festival Deň tanca 2017 sa uskutočnil v Kultúrnom dome vo Vavrečke, kde bolo odtancovaných dvadsaťdva rôznych tanečných choreografií. Na záver festivalu sa deti stretli na tanečnom workshope pod vedením skúsenej lektorky.

Vzdelávacie i súťažné aktivity v oblasti umeleckého slova, literatúry a rétoriky patria medzi popredné podujatia Oravského kultúrneho strediska. Prezentácia umeleckého prejavu, umenie zaujať diváka, porotu, ako aj vybudovať si správne sebavedomie sólovým, či kolektívnym vystupovaním na verejnosti, to je len niekoľko dôvodov pre ďalšie organizovanie podujatí pre deti, mládež i dospelých.

4.7 Nefolklorne hudobné žánre

Ide o oblasti, ktoré si udržiavajú svoju regionálnu úroveň a aktuálne, po prehodnotení priorít sú na okraji odborného záujmu organizácie. Zastrešujú a o rozvoj oblasti sa starajú najmä základné umelecké školy, pri ktorých pôsobia mnohé hudobné zoskupenia i sólisti rôznych žánrov. Vo väčšine prípadov je ich úroveň vysoká, o čom svedčia i ich úspechy a ocenenia na domácich i zahraničných podujatiach. Pravidelne sa zúčastňujú miestnych koncertov, i regionálnych a vyšších súťaží, vyhlasovaných umeleckými školami a organizáciami rezortu školstva. Na úseku hudby OKS usporiadalo krajskú súťažnú prehliadku hudobných telies Divertimento musicale. Krajská súťažná prehliadka hudobných telies sa konala v nedeľu 23. apríla v Mestskom kultúrnom stredisku v Dolnom Kubíne. V tomto roku sa uskutočnil jej 28. ročník. Súťaž umožňuje podchytiť talentovaných inštrumentalistov, pôsobiacich v rôznych inštrumentálnych zoskupeniach a orchestroch, podporiť a ďalej rozvíjať ich umeleckú a koncertnú činnosť v oblasti tzv. vážnej (klasickej) hudby. Určená bola pre komorné telesá a orchestre detí i dospelých pôsobiace najmä pri základných umeleckých školách. Krajskej súťažnej prehliadky sa zúčastnilo päť orchestrov. Porota pozitívne hodnotila dlhodobú vysokú umeleckú úroveň najmä dolnokubínskych hudobných telies, ktorá, spolu s výsledkami aj na ďalších súťažiach, svedčí o systematickej práci s hudobne nadanými deťmi a ich záujmom o prácu v komorných telesách a orchestroch.

Dychové orchestre (na Orave pôsobia iba malé dychové hudby do 25 členov, prezentujúce často menej náročný repertoár - úpravy slovenských ľudových, koncertných, duchovných piesní) sa prezentujú najmä pri výročiach obcí a na festivaloch, na ktoré je v oblasti dychovej hudby Orava bohatá a sú i prirodzenými centrami podpory. Ide o festivaly Trstenská krídlovka v Trstenej, Fordych v Tvrdošíne (krajská súťaž dychových orchestrov zastrešovaná Združením dychových hudieb Slovenska) a Dychfest v Námestove. Festivaly sú pre hudobníkov a dychové telesá veľkým stimulom pre ďalší rozvoj a činnosť.

Zborový spev je v súčasnosti na Orave reprezentovaný najmä cirkevnými speváckymi zbormi všetkých vekových kategórií. Mládežnícke a detské cirkevné spevácke zbory sa v roku 2017 prezentovali na troch vrcholných podujatiach v rámci Oravy – Spievame Márii v Trstenej, Verím Pane a Námestovské hudobné slávnosti v Námestove. Ich usporiadateľmi sú najmä farské úrady a občianske, komunitné združenia.

Oravské kultúrne stredisko bolo v roku 2017 organizátorom krajskej súťažnej prehliadky neprofesionálnych hudobných skupín a sólistov Strunobranie. Uskutočnila sa 5. mája v Dome kultúry v Nižnej. Súťaž po dohode prevzalo od Turčianskeho kultúrneho strediska. Toto jedinečné podujatie už viac než 20 rokov podporuje a popularizuje umeleckú a koncertnú činnosť amatérskych hudobníkov, pričom sa zameriava predovšetkým na menšie hudobné formácie a sólistov so žánrovým zameraním na populárnu hudbu, folk, country, etno-pop, rock, jazz, jazz-rock, blues, world music. V rámci koncertu sa predstavili súťažiaci z Oravy a Liptova. V roku 2018, po pozitívnej skúsenosti, bude OKS realizátorom celoštátneho, vrcholného festivalu týchto hudobných žánrov.

4.8 Amatérska ľudovo-umelecká činnosť, výtvarníctvo, fotografia

Ľudová umelecká a remeselná činnosť je na Orave zastúpená množstvom ľudových remeselníkov. Ľudoví tvorcovia sa mohli v roku 2017 prezentovať na podujatiach, ktoré sa realizovali najmä v rámci folklórnych slávností, a to v Malatinej, Veličnej, Párnici, Sihelnom a v Zuberici. Na jarmokoch sa však nachádzajú aj komerční predajcovia, ktorí nevhodným umiestnením dehonestujú výnimočnosť ľudového remesla.

Spomedzi remesiel sú tradičné a rozvinuté najmä:

- Hrnčiarstvo a keramikárstvo: pôvodné oravské vzory sa zachovávajú v dielni Ľubomíra Holmu v Trstenej, ktorý v roku 2015 založil súkromnú základnú umeleckú školu. Na prelome januára a februára sa v priestoroch OKS konala výstava keramických prác žiakov pod názvom Svet z hlíny. Taktiež bol lektorom na keramických tvorivých dielňach pre deti z materských a základných škôl, kde si mohli malí umelci vyskúšať i točenie na kruhu.
- Drevorezba – počas roka prebieha niekoľko plenérov pre oravských, ale aj poľských rezbárov. Už po siedmy raz sa tvorcovia zišli v Oravskej Polhore, kde vytvorili krásne diela. Témou tvorivého stretnutia, ktoré bolo v rámci plenéru Návraty k drevu, bol oravský ľudový remeselník. Vznikol tu oštiepkar, šindliar, priadka, korytár, pastier, hrnčiar, ale aj gajdoš a huslista. Plastiky do lipy a topoľa tvorili Milan Kuchťák z Mútneho, Ján Šeliga z Hruštína, Ján Špulcer z Bobrova, Peter Pagáčik z Istebného, Alena Mrekajová z Bobrova, Albert Šimrák z Ružomberka, Ľubomír Orság z Oravského Veselého a poľský rezbár – Marcin Lichosyt z Dolnej Zubrice. Téma ďalšieho rezbárskeho plenéra – 2. Istebnianskeho rezbárskeho plenéra bola „Po stopách dedov a otcov“. Posledný rezbársky plenér, Návraty k Siváňovcom, sa v tomto roku konal už tradične v Babíne s témou Sedem smrteľných hriechov. Práve v tejto obci sa nachádza Galéria ľudového rezbárstva, ktorá bola nanovo sprístupnená v roku 2016 a disponuje už viac ako 100 plastikami od slovenských, poľských a českých neprofesionálnych rezbárov. Plenér i galériu iniciovalo a spolutvorilo Oravské kultúrne stredisko.
- Kamenosochárstvo - v tejto oblasti sme s pomocou Fondu na podporu umenia realizovali 11. ročník kamenárskeho tvorivého stretnutia v Oravskom Bielom Potoku. V obci, ktorá čerpá z už legendárnej dielne Bielopotockých a z tradície kamenosochárstva siahajúcej do raného baroka i z troch pieskovcových lomov v obci, sme v rámci projektu vydali v roku 2016 katalóg dokumentujúci minulosť i prítomnosť kamenárskej tradície v obci. Aktuálne sa v lapidáriu v obci nachádza viac ako 65

plastík a reliéfov. Cieľom ďalšieho stretnutia bolo dokončenie a realizácia kamenného betlehema.

- Modrotlač, plátenníctvo, spracovanie látok, ovčej vlny, tradične tkané koberce. Fenomény ako modrotlač (zapísaná do Zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska) a zastúpená dielňou Mateja Rabadu v Párnici, tradícia hornooravského plátenníctva, tkania kobercov v Malatinej, i tradícia spracovania ovčej vlny do súkna – sú významné kultúrne atribúty regiónu, ktorých celostné uchopenie už dva roky rezonuje v odbornej činnosti organizácie. V roku 2016 to boli dve výstavy modrotlače s tvorivými dielňami, ktoré poskytli i priestor pre porovnanie motívov a technológie dvoch významných dielní (Rabadu a Jočových zo Strážnice), v roku 2017 naša iniciatíva pokračovala spoluorganizáciu výstavy modrotlače v Múzeu oravskej dediny, spoluprácou pri Pláteníckych dňoch – Hauzírke v Zubrohlave. Pripravili sme i vzdelávací projekt Premeny textilu, ktorého realizácia bola na sklonku roka podporená FPU a bude realizovaný v okrese Námestovo v mesiacoch máj a jún 2018. Podobne Oravské kultúrne stredisko participuje na mikroprojekte programu Interreg V-A Slovensko-Česká republika, ktorý sa zaoberá prezentáciu tradičného spracovania textilu v súčasnosti inovatívnymi formami.

Počas celého roka v našich výstavných priestoroch prebiehajú rôzne výstavy, ktoré sú otvorené každý deň počas pracovných dní od 7:30 do 15:30. V mesiaci január naše výstavné priestory zdobila Vianočná pohľadnica, posúťažná medzinárodná výstava. Zároveň sme ju vystavovali na viacerých miestach súčasne, a to v Poľsku v Krakove, v Srbsku v Báčskom Petrovci, v Mestskom kultúrnom stredisku v Dolnom Kubíne a na Západnej terase Bratislavského hradu.

V marci bola navštevovaná výstava prác dolnokubínskych výtvarníkov Orava na plátne, ktorú sme otvorili vernisážou. Tvorba Ladislava Oršuliaka a Štefana Andrisa vychádza z oravskej krajiny, ku ktorej sa vo svojich predstavách neustále vracajú. Na výstave mohli návštevníci spoznať tvorbu realizovanú temperovou, akrylovou technikou, ale aj olejomalbou.

S prichádzajúcou jarou a veľkonočnými sviatkami nesmie chýbať celoštátna posúťažná predajná výstava O najkrajšiu kraslicu, ktorú sme usporiadali už po šiestnástykrát. Prezentovalo sa v nej 80 tvorcov z celého Slovenska, detí aj dospelých. V jej aktuálnom ročníku dominovali kraslice voskované, vyškrabávané, dierkované, časté boli i experimentálne spôsoby zdobenia. Najsilnejšie zastúpená bola skupina dospelých. V materských a základných školách sa však nedostatočne prihliada k tradičným technikám.

Nasledujúcou výstavou bola výstava záverečných prác študentov Spojenej školy v Nižnej, ktorá mala názov Grafiky maturantov. Študenti sa venujú najmä propagačnej grafike. Zameranie je určené pre dievčatá a chlapcov, ktorí umelecky vnímajú svet okolo seba, radi kreslia a pracujú s počítačom. Absolventi nájdu uplatnenie v oblasti reklamy, grafického dizajnu, v reklamných agentúrach a všade tam, kde sa vyžadujú umelecké schopnosti spojené s počítačovou technikou.

Na mesiac júl bola naplánovaná a realizovaná autorská výstava výtvarníka Tomáša Klenka z Handlovej. Jeho tvorba spočíva v kresbe, maľbe a okrajovo sa dotýka i textilu. Autor sa pravidelne prezentuje na kolektívnych výstavách výtvarníkov v Topoľčanoch, Krnči, Piešťanoch, Prievidzi, Handlovej, i na postupových súťažných prehlídkach Trenčianskeho kraja. Ťažisko jeho tvorby je v krajinomalbe, v ktorej vychádza z realistickej orientácie

umocnenej nielen expresívnou skratkou, ktorá nadväzuje na slovenskú výtvarnú modernu začiatku 20. storočia, ale vníma i impresívnu polohu vo vzťahu kompozícia – farebnosť.

August patril vo výstavných priestoroch fotoklubu Orava a klubu oravských výtvarníkov, ktorí sa zúčastnili a tvorili na plenéri v Zázrivej. Na výstave sa prezentovalo viac ako dvadsať neprofesionálnych umelcov najmä z Oravy. Na výstave prezentovali svoje práce výtvarníci Danka Teličáková, Daniela Pápežová, Eva Soukupová, Janka Kevešová, Eva Kontúrová, Naša Jányová, Jana Sýkorová, Daniel Marček, a fotografi Anna Slobodová, Peter Martiš, Eva Pechová, Peter Marek, Milan Lackovič, Juraj Bednárík, Jaromír Fašianok, Danka Kupčuláková, Vierka Remková, Mária Gondová, Miroslav Václavík, František Vorčák a Boris Hrudál.

V mesiaci október sa prezentovali štyria aktívni umelci, ktorí vo svojich dielach reagujú na aktuálne spoločenské, ale aj individuálne témy, aj preto sme výstavu nazvali Štyria... Pri tvorbe výtvarných diel okrem klasických výtvarných postupov pracujú aj s novými médiami. Vystavovali Mgr. art. Marián Vredík (nar. 1989), absolvent ateliéru maľby na VŠVU, Mgr. art. Jana Hirnerová (nar. 1984), absolventka Akadémie umení v Banskej Bystrici, Mgr. art. Rita Koszorús (nar. 1989), absolventka ateliéru na VŠVU a Mgr. art. Ján Jánoš (nar. 1989), ktorý absolvoval ateliér Voľnej textilnej tvorby na VŠVU.

December patril tak ako každý rok posúťažnej medzinárodnej výstave Vianočná pohľadnica. Do 14. ročníka medzinárodnej výtvarnej súťaže poslalo svoje práce viac ako 2000 detí z 211 škôl zo Slovenska, Českej republiky, Poľska, Maďarska, Ukrajiny, Srbska a Chorvátska. Témou prác bolo výtvarne spracovať vianočné námety do podoby návrhu vianočnej pohľadnice. Mladí autori vo svojich prácach invenčne prezentovali svoje zručnosti a vnímanie vianočnej tematiky v jej zvykoslovnom, prírodnom i biblickom rozmere. Porota ocenila nové výtvarné techniky a postupy, ktoré sa v zaslaných návrhoch objavili. Menej početne však bola zastúpená grafika. Cieľom výtvarnej súťaže bolo nielen konfrontovať detskú výtvarnú tvorbu a umelecké prístupy či dávať priestor prezentácii mladých umeleckých talentov, ale najmä priblížiť a sprítomniť tradičné chápanie Vianoc.

Na Orave registruje Oravské kultúrne stredisko viac ako sto ľudových tvorcov a remeselníkov, prevažná časť z nich sa však umeleckej a remeselnej práci venuje ako záľube vo voľnom čase bez ambícií produkty predávať i prezentovať. Medzi dôvody patrí i subjektívne podceňovanie vlastnej práce, obavy z reakcií okolia, obavy zo znehodnotenia diel i z predaja. Ich artefakty však majú často najvýraznejšie charakteristiky autenticity, pôvodnosti a insity.

O prácu s deťmi je už pravidelne obohatený aj košíkársky workshop v Krivej i celoštátna súťaž O najkrajšiu kraslicu, do ktorej sa zapojilo niekoľko desiatok dospelých i detských tvorcov.

Výtvarne a remeselne nadaní tvorcovia sa schádzali aj v Klube výšivky a ručných prác, kde tradičným technikám v rámci podporeného projektu Z náručia poznania. Na prvých stretnutiach seniorky rozplávali príbehy a spomínali na svoj detský život. Stretnutia sociálne zblížili obidve skupiny. Priniesli nástroje, s ktorými dnes deti už nemajú možnosť sa stretnúť v domácnostiach. Pospomínali na slová, ktoré sa dnes už bežne nepoužívajú. Ďalšie stretnutia boli už kreatívne a inšpiratívne. Chytiť ihlu, navliecť nitku, prišit' gombík, či vyšívať na látku bolo pre mnohých predškolákov niečo nové. Potom skúšali uháčkovať malý náramok a vytvoriť brmbolec. Najbližšie pre deti bola práca s papierom a lepom. Točenie malých valčekov z papiera, metódou ktorá sa nazýva quilling a následné prilepenie na kartón podľa vlastnej fantázie. Anna Sivčáková zo Zákamenného, jedna z lektoriek, im ukázala aj

dekupáž – servítkovú techniku, ktorou si môžu vyzdobiť pohár alebo vytvoriť obrázok na stenu. Výsledky projektu boli výstavne prezentované.

S vysokým záujmom sa stretli aktivity v oblasti vzdelávania a tvorby výtvarníkov a fotografov. Týždňový tvorivý plenér Návraty k domovu bol realizovaný s podporou Fondu na podporu umenia od 26. do 30. júla v malebnom prostredí dolnooravskej Zázrivej. Na tvorivé stretnutie prijalo pozvanie 9 výtvarníkov a 13 fotografov z Oravy. Lektorom plenéra bol Peter Marek zo Slovenskej národnej galérie v Bratislave. Témou tvorivého stretnutia bola oravská krajina, príroda a človek v nej. Konceptia plenéra ponúkla prepojenie a fúziu výtvarných a fotografických postupov. Súčasťou projektu bola aj výstava výsledkov plenéra v Oravskom kultúrnom stredisku v Dolnom Kubíne, sprístupnená v mesiaci august a v Oravskej Polhore v októbri. Fotoklub Orava za podarilo stabilizovať aj vďaka novému vedúcemu klubu – Milanovi Lackovičovi. Aktívni členovia zaznamenali objektívom bez nároku na honorár najvýznamnejšie podujatia strediska – najmä súťaže a folklórne festivaly. Výsledkom spolupráce je množstvo kvalitných fotografií, použitých k prezentácii i ako možný výstavný zámer.

5. Inovácie, kreatívne činnosti, vízie a perspektívy

Vychádzajúc z misie organizácie, strategických cieľov i nastavených parciálnych cieľov na štvorročné funkčné obdobie štatutára každé snaženie i aktivita organizácie vychádza a smeruje k ich dosiahnutiu. Prioritou schválenou akceptáciou projektu aktuálneho riaditeľa zastupiteľstvom ŽSK sú najmä kreatívne a rozvojové projekty reflektujúce celospoločenský i regionálny kultúrny záujem.

Cieľom našich snáh je zvýšiť atraktivitu regiónu v oblasti kultúrnej ponuky pri zachovaní a rešpektovaní jej kultúrnych špecifík, hodnôt a región identifikujúcich symbolov. Prioritnou snahou bude zamerať sa na kvalitu ponúkaných kultúrnych produktov, ich spájanie do zmyslupnejších projektových celkov a prechod na projektore riadenie s nastavením primárnych aktivít a činností, akcentujúcich vízie rozvoja. Od nekoordinovaných aktivít k uceleným celkom.

Všetky naše snahy a aktivity budú akcentovať **misii organizácie a strategické zámery:**

- Zvýšiť aktívnu participáciu obyvateľov na miestnej kultúre a vytvoriť vhodné a dostatočné materiálne, personálne, finančné a priestorové podmienky pre napĺňanie kultúrnych potrieb a sebarealizáciu obyvateľov v oblasti tvorby a poznania kultúrnych hodnôt a voľnočasového vzdelávania.
- Zvyšovať odbornosť, kreativitu a kvalitu poskytovaných kultúrnych služieb. Rozšíriť ich možnosti so zameraním na kultúrny turizmus a kreatívny priemysel ako významné atribúty rozvoja a zvýšenia atraktívnosti regiónu – i vo vzťahu k zahraničným Slovákom ako potenciálnym klientom.
- Zvýšiť atraktivitu regiónu v oblasti kultúrnej ponuky pri zachovaní jej kultúrnych špecifík, hodnôt a región identifikujúcich symbolov.

5.1 Nástroje na dosiahnutie zámerov:

5.1.1 Oblasť odbornej činnosti

1. Príprava a realizácia kultúrnych produktov – projektov inovatívne prezentujúcich a propagujúcich podstatné kultúrne atribúty regiónu, tradičné kultúrne symboly Oravy, región charakterizujúcich fenoménov uplatniteľných i v prierezových projektoch (cestovný ruch, kultúrny a kreatívny priemysel) a generujúcich nové možnosti.

1.1 Som z Oravy - prierezový projekt na podporu regionálnej i lokálnej kultúrnej identity:

- a) **Maľovaná Orava** - V súčinnosti s oslovenými pedagógmi, detským psychológom a učebnými plánmi 4. ročníka ZŠ v predmete vlastiveda na základe požiadaviek a získaných informácií pripraviť a vydať pracovný zošit Maľovaná Orava zameraný na regionálnu výchovu – kultúrnu oblasť Oravy. Zámerom je ho distribuovať spolu so vzdelávacími seminármi pre pedagógov s cieľom rozšíriť ich znalosti, a tým viac zacieliť pri výučbe na typické a významné kultúrne fenomény regiónu a s realizáciou vzorových hodín regionálnej výchovy. Cieľ: Zatraktívniť podoby tradičnej a ľudovej kultúry i jej premien najmladšej generácii.
- b) **Šlabikár oravských remesiel** – pokračovať v projekte na podporu tradičnej remeselnej tvorby, zamerať sa hlbšie a cielenejšie každý rok na vybrané 2 remeslá

s realizáciou dvojmesačných intenzívnych kurzov, na ktorých sa cieľové skupiny (primárne pedagógovia materských, základných a umeleckých škôl) podrobne zoznámia s celou technológiou vybratého remesla. Využitie budú revitalizované pivničné priestory OKS a zariadenie zakúpené z predchádzajúcich európskych projektov. Výrobné postupy zdokumentovať a pripraviť edukatívne 30´ dokumenty využiteľné vo výučbe na školách. Pre rok 2017 – hrnčiarstvo, košíkárstvo. Cieľ: využiť a naplno rozvinúť priestorový potenciál organizácie, získať pravidelnú skupinu návštevníkov, naučiť záujemcov – pedagógov remeselné techniky, získané kompetencie odovzdajú žiakom – multiplikačný efekt. Výhľadovo – zriadenie elokovaného pracoviska ZUŠ so zámerom oživiť už zaniknutú tradíciu veličnianskej keramiky.

- c) **Rodom a srdcom z Oravy** - v súčinnosti so školami a miestnymi samosprávami a regionálnymi médiami pripraviť celooravský koncept aktivít v oblasti regionálnej historiografie, pripraviť cyklus spomienkových podporných podujatí a vedomostnú súťaž o histórii regiónu, významných osobnostiach s atraktívnymi cenami a sprievodným pracovným zošitom. Cieľ: Motivovať žiakov a študentov, aby spoznali región cez jeho históriu a brali si pozitívny príklad aj z osobností, ktoré formovali oravský región.

1.2 Rezbárska a kamenárska tradícia – revitalizácia a propagácia ich podôb na slovensko-poľskom pohraničí prostredníctvom schváleného projektu Interreg V-A (tri plenére s účasťou nových záujemcov o tvorbu, putovná výstava vytvorených artefaktov – i po ukončení realizácie, bedeker – dvojjazyčný sprievodca a propagačný dokument).

1.3 Premeny textilu – podpora a propagácia súčasných podôb tradičného textilu, zastúpenú najmä fenoménom modrotlačce (zapísaná v Reprezentatívnom zozname nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska, na Orave prezentovaná párnickou dielňou Mateja Rabadu), horooravského plátenníctva, tkania tradičných kobercov či výroby súkna. Realizácia odborného seminára a série tvorivých dielní v okrese Námestovo, v pôvodne plátenníckych obciach, spolupráca pri projekte Odboru kultúry ŽSK.

1.4 Tanečná folkloristika - realizovať ďalší ročník vzdelávacieho folklórneho kurzu, inovovaného o podnety predchádzajúcich absolventov. Bude užšie špecializovaný na prejavy tanečnej folkloristiky, gestorovaný Katedrou folkloristiky UKF v Nitre (Mgr.Art. Agáta Krausová ArtD.), lektormi budú významní slovenskí pedagógovia v oblasti a interpreti, kurz bude realizovaný od marca 2017. Ide o jednu z možností, ako realizovať atraktívny kultúrny a vzdelávací produkt a prejsť od jednotlivých parciálnych aktivít (tvorivých dielní) k ucelenému odbornému vzdelávaciemu cyklu.

- 2. Oživené melódie** - aktualizovať programovú štruktúru festivalov a slávností, na ktoré má inštitúcia dosah, uvádzať nové typy programov, reflektujúcich na aktuálne trendy vo folklórnom hnutí (ľudová kultúra nedávneho obdobia, fúzia a prepojenie na kreativitu textilných návrhárov a hudobných fenoménov (Zem spieva). Popri autentickom a tradičnom folklóre sa zmeriame i na prezentáciu aj novodobých foriem

a podôb slovenskej ľudovej hudby, dáme priestor aj mladým hudobníkom hrajúcim neautentickú, štylizovanú ľudovú hudbu.

3. **Remeselný (k)raj** – príprava projektu na podporu a prezentáciu remeselnej a umeleckej tvorby a činnosti v regiónoch kraja, i ako podpora učebných remeselných odborov stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, formou putovného Dňa remesiel s prezentáciou najtypickejšej tvorby, identifikujúcej jednotlivé regióny i prezentáciu súčasnej ponuky. Uplatnenie postáv Modrotlačky a Textika z projektu Odboru kultúry ŽSK.
4. **Príprava návrhov na zápis do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska** prvkov Hornooravské plátenníctvo, Trstenská keramika.
5. **Prehodnotenie** ostatných aktivít s ohľadom na účelnosť, dosah a oslovenie cieľových skupín, zameranie sa na podstatné, región a inštitúciu definujúce.

5.1.2 Oblasť hospodárenia, fundraisingu, marketingu, PR a kooperácie

1. **Pripraviť návrh** uvedených kreatívnych odborných projektových zámerov a celkov a podať pripravené projekty v rámci výziev v roku 2017 do systémov FPU, MKSR, Interreg V-A, IVF a ďalších.
2. **Zvýšiť finančnú sebestačnosť**, a tým i možnosti napĺňania vízií vyhľadávaním a reagovaním na ďalšie, nové aktuálne, i komunitné a treťosektorové výzvy s cieľom pokryť inovatívne projekty i odbornú činnosť najmä z mimorozpočtových zdrojov, v predpokladanej sume 100.000 €.
3. **Byť aktívny** ako partner, spájať, iniciovať ďalšiu spoluprácu a partnerstvá a kreovať väčšie, medzisektorové a medzinárodné aktivity, produkty a projekty, aktívne budovať spoluprácu a tak rozvíjať a zvyšovať regionálny potenciál.
  - a) Účelné zapojenie sa do aktivít MAS Orava s cieľom tvorby uceleného produktu.
  - b) Zapojenie sa ako cezhraničný partner do projektov poľských a českých partnerov.
4. **Zefektívniť a zatraktívniť** oblasť PR a marketingu kultúrnych produktov realizáciou nových produktov – videopozvánky, billboardové kampane a adresnejšie informovať verejnosť o našich aktivitách, podujatiach - pravidelným zverejňovaním informácií v regionálnych a celoslovenských médiách, najmä však cielene na sociálnych sieťach, i platenou reklamou a umiestňovaním banerov na web portáloch.

6. Rozbor hospodárenia za rok 2017 - Rozpočet na rok 2017

ROZPOČET ORAVSKÉHO KULTÚRNEHO STREDISKA V DOLNOM KUBÍNE NA ROK 2017

1. VÚC Žilina

KZ 41 od zriaďovateľa		Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Príjmy celkom		154504	162184	162184
	príjmy bežného rozpočtu	130961	138641	138641
	príjmy kapitálového rozpočtu	20000	20000	20000
	finančné operácie príjmové	3543	3543	3543
Výdavky celkom		154504	162184	158216,86
	výdavky bežného rozpočtu	134504	142184	138216,86
	výdavky kapitálového rozpočtu	20000	20000	20000
Príjmy celkom – výdavky celkom (zostatok)		0	0	3967,14

2. OKS vlastné prostriedky

KZ 46 vlastné prostriedky		Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Príjmy celkom		47797	52425	52424,42
	príjmy bežného rozpočtu	7000	11628	11627,70
	príjmy kapitálového rozpočtu	0	0	0
	finančné operácie príjmové	40797	40797	40796,72
Výdavky celkom		47797	52425	13053,03
	výdavky bežného rozpočtu	47797	50854	11482,10
	výdavky kapitálového rozpočtu	0	1571	1570,93
Príjmy celkom – výdavky celkom (zostatok)		0	0	39371,39

Príjmy dosiahnuté z vlastnej činnosti v roku 2017:	11627,70 €
Príjmy z prenájmu priestorov	0 €
Príjmy z predaja služieb	11627,70 €
vstupné	1052 €
kurzovné	1763,10 €
ostatné	8812,60 €
Ostatné príjmy (z dobropisov, RZ ZP)	332,47 €

3. Od ostatných subjektov VS

KZ 11H (FPU, mesto Dolný Kubín)		Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Príjmy celkom		3411	52611	53110,65
	príjmy bežného rozpočtu	0	49200	49200
	príjmy kapitálového rozpočtu	0	0	0
	finančné operácie príjmové	3411	3411	3410,65
Výdavky celkom		3411	52611	48700,22

	výdavky bežného rozpočtu	3411	52611	48700,22
	výdavky kapitálového rozpočtu	0	0	0
Príjmy celkom – výdavky celkom (zostatok)		0	0	49200,22

4. Od MK SR

KZ 111 (Ministerstvo kultúry SR)		Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Príjmy celkom		0	7927	7927
	príjmy bežného rozpočtu	0	7927	7927
	príjmy kapitálového rozpočtu	0	0	0
	finančné operácie príjmové	0	0	0
Výdavky celkom		0	7927	7883,84
	výdavky bežného rozpočtu	0	7927	7883,84
	výdavky kapitálového rozpočtu	0	0	0
Príjmy celkom – výdavky celkom (zostatok)		0	0	43,16

5. Od – iné zdroje zo zahraničia

KZ 35 (zo zahraničia - ERASMUS)		Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Príjmy celkom		4374	4374	4373,99
	príjmy bežného rozpočtu	0	0	0
	príjmy kapitálového rozpočtu	0	0	0
	finančné operácie príjmové	4374	4374	4373,99
Výdavky celkom		4374	4374	2868,22
	výdavky bežného rozpočtu	4374	4374	2868,22
	výdavky kapitálového rozpočtu	0	0	0
Príjmy celkom – výdavky celkom (zostatok)		0	0	1505,77

Prehľad podporených projektov a dotácií

Účelové určenie dotácie	Suma poskytnutých prostriedkov	Povinné 5 % spolufinanc.	Suma nevyčerpaných prostriedkov	
			Dotácia	Spolufinanc.
Projekty – dotácie z FPU				
Vianočná pohľadnica	2000	107,50	0	0
Mladá slovenská poviedka	1500	81	0	0
Kubínske divadelné dni	3000	173	0	0
Návraty k drevu a kameňu	4000	218	0	0
Kubínske krpčky	5000	265,50	0	0
Strunobranie	2500	142	32,70	0
Divertimento musicale	3200	169,50	499,78	0
Gajdošská vandrovka	2000	107,50	0	0
Inšpirovaní Oravou	1500	87,75	0	0
Oživené melódie	4000	232,50	0	0
Rodom a srdcom z Oravy	1500	80	0	0

Šlabikár oravských remesiel	2500	135	0	0
Folklórne slávnosti pod Pilskom a B.horou	4500	272,50	0	0
Oravské Vianoce	2000	107,50	0	0
Gajdovačka	8000	432,50	0	0
Lepší čepiec než vrkoč	2000	137,50	0	0
Dotácie za FPU spolu:	49200	2749,25	532,48	0
Projekty – dotácie z mesta Dolný Kubín				
0	0	0	0	0
Dotácie za mesto Dolný Kubín spolu:	0	0	0	0
Projekty – dotácie z Ministerstva kultúry SR				
Dotyky divadlom	5000	350	0	0
Z náručia poznania	2500	150	43,16	0
Dotácie za MK SR spolu:	7500	500	43,16	0
Spolu:	56700	3249,25	575,64	0

4. Ostatné zdroje

Úrad práce sociálnych vecí a rodiny – „Praxou k zamestnaniu“	0 €
Granty od podnikateľov	0 €
Spolu	0 €

R e k a p i t u l á c i a celkových príjmov a výdavkov Oravského kultúrneho strediska:

<i>Rozpočet podľa zdrojov</i>	<i>Príjmy</i>	<i>Výdavky</i>	<i>Zostatok</i>
Od zriaďovateľa (VUC Žilina)	162184	158216,86	3967,14
Vlastné	52424,42	13053,03	40579,66
Podpora z FPU	49200	48700,22	499,78
Podpora NOC	500	500	0
Zdroje zo zahraničia	4373,99	2868,22	1505,77
Podpora z mesta Dolný Kubín	0	0	0
Podpora z MK SR	7927	7883,84	43,16
ÚPSVaR	0	0	0
Granty od podnikateľov	0	0	0
Spolu:	276609,41	2311765,11	46595,47
Zostatok v banke + pokladni (bez účtu sociálneho fondu)			46595,47

ČERPANIE NÁKLADOV ORAVSKÉHO KULTÚRNEHO STREDISKA V DOLNOM KUBÍNE

Bežné výdavky v sume € boli čerpané v priebehu roka 2017 podľa jednotlivých rozpočtových položiek (príloha – rozpis rozpočtu podľa jednotlivých položiek).

P r e v á d z k a – finančné prostriedky na prevádzku boli čerpané nasledovne :

- cestovné náhrady – tuzemské a zahraničné pracovné cesty: 8064,67 €;
- energie: 2183,65 €;
- poštovné: 1264,10 €;
- internet, telekomunikačné služby: 1586,07 €;
- kancelárske potreby, nákup drobného majetku: 4674,65 €;
- PHL: 1714,61 €;
- servis, údržba a poistenie auta: 1073,52 €;

- prepravné: 6200,87 €;
- opravy a údržba budov, zariadení, techniky: 144,13 €;
- školenia zamestnancov: 225 €;
- propagácia: 549,38 €;
- poplatky a dane: 722,05 €;
- aktualizácia web stránky: 61,79 €;
- poistenie majetku: 274,06 €;
- náhrada príjmu pri dočasnej PN: 0

Spotreba energií:	2183,65 €
teplo – kúrenie dodávateľským spôsobom	1006,12 €
elektrická energia	1002,53 €
vodné a stočné	175 €

Mzdové náklady:

Rozpočet mzdových nákladov

<i>Rozpočet</i>	<i>Mzdy 610</i>	<i>Odvody 620</i>	<i>Služby 630 OON, SF</i>	<i>Odchodné, PN 640</i>
KZ 41 - od zriaďovateľa	60528,90	20163,96	1515,87	0
KZ 46 - vlastné	6026,73	1666,26	0	0
KZ 1AC1 - ÚPSVaR	0	0	0	0
Spolu	66555,63	21830,22	1515,87	0

Plánovaný stav zamestnancov: 8

Skutočný stav zamestnancov k 31. 12. 2017: 8

BILANCIA AKTÍV A PASÍV

Stav dlhodobého majetku

<i>Dlhodobý hmotný majetok</i>	<i>Obstarávací cena</i>	<i>Oprávky</i>	<i>Zostatková cena</i>
Pozemok	1483,77	0	1483,77
Stavby	69893,09	10391,52	59501,57
Samostatné hnutelné veci	26180,31	26142,50	37,81
Dopravné prostriedky	19950	13965	5985
Ostatný dlhodobý HM	165,97	0	165,97
Obstaranie DHM – nezaradené stavebné úpravy budovy Makovického domu I. etapa	18468,80	0	18468,80
Spolu	136141,94	50499,02	85642,92

Stav finančných účtov

<i>Účet</i>	<i>Názov</i>	<i>Zostatok k 31.12.2017</i>
211	Pokladňa	0
221	Bežný účet – zostatok zo zdr.41 na mzdy a odvody	3967,10
	BÚ vlastné prostriedky + ERASMUS	42085,43
	BÚ sociálneho fondu	339,79
	BÚ dotačný – nevyčerpaná dotácia z FPU a MK SR	542,94

Spolu:	46935,26
---------------	-----------------

Stav krátkodobých pohľadávok

Účet	Názov	Zostatok k 31.12.2017
311	Odberatelia	0
335	Nespotrebovaná PHL	8,27
Spolu:		

Stav krátkodobých záväzkov

Účet	Názov	Zostatok k 31.12.2017
321	Dodávateľia	18,80
331	Zamestnanci	5023,72
	<i>v tom OON</i>	0
336	Zúčtovanie o orgánmi sociálneho a zdravotného poistenia	4242,33
	<i>Zdravotné poisťovne</i>	2163,89
	<i>Sociálna poisťovňa</i>	2078,44
341	Daň z príjmov	0
342	Ostatné priame dane	555,01
Spolu:		

Stav dlhodobých záväzkov

Účet	Názov	Zostatok k 31.12.2017
472	Záväzky zo sociálneho fondu	339,79
Spolu:		339,79

Výrobné náklady celkom :	212935,70 €
Tržby celkom :	11627,70 €
Podiel tržieb celkom k výrobným nákladom:	5,46

Celkové výnosy za rok 2017	215398,44 €
Celkové náklady za rok 2017	215043,67 €

HOSPODÁRSKY VÝSLEDOK pred zdanením **354,77 €**

HOSPODÁRSKY VÝSLEDOK po zdanení **354,77 €**

Hospodárky výsledok za rok 2017 predstavuje zisk v sume 354,77 €.

			riadok	Spolu		
				1		
Príjmy (výnosy) spojené s KOČ spolu (bez príjmových finančných operácií) (riadky 2. 13 a 14)			1	207895,7		
v tom	transfery, granty, dary a príspevky spolu		2	196268		
	z toho	transfery	zo štátneho rozpočtu	3	0	
			z rozpočtu VUC	4	138641	
			z rozpočtu obce	5	0	
			od iných subjektov	6	0	
			z rozpočtu EU	7	0	
			granty (dotácie)	tuzemské granty spolu	8	57627
				z toho z kapitoly MK SR	9	7927
	zahraničné granty spolu	10		0		
	z toho z programov EU	11		0		
	mimorozpočtové dary a sponzorské príspevky (ako špecifická forma daru s protihodnotou (reklama...))		12	0		
	ostatné príjmy		13	0		
	výnosy spolu (bez výnosov z predaja hmotného a nehmotného majetku)		14	11627,7		
	z toho	zo vstupného		15	1052	
z predaja tovarov		16	0			
z predaja služieb		17	10575,7			
z prenájmu		18	0			
Náklady spojené s KOČ spolu (riadky 20. 24. až 27., 30. a 31.)			19	215043,67		
v tom	náklady na činnosť (bez mzdových a prevádzkových nákladov)		20	95407,78		
	v tom	služby (honoráre - autori a výkonní umelci, licenčné a iné poplatky)	21	27812		
		OON - odmeny osobám z dohôd mimo pracovného pomeru (bez odvodov)	22	840		
		ostatné náklady (cestovné, repre, poštovné. atd'.)	23	9328,77		
	mzdové náklady (bez OON)		24	67685		
	náklady na sociálne a zdravotné poistenie, ostatné odvody		25	22543,52		
	náklady na nakúpený obchodný tovar (určený na predaj)		26	0		
	služby, spotreba materiálu, spotreba energií, prevádzkové náklady		27	19409,78		
	z toho	nájom priestorov	28	1580		
		nájom techniky	29	480		
odpisy		30	5638,64			
ostatné prevádzkové náklady		31	4358,95			
Kapitálové výdavky spojené s KOČ spolu			32	21570,93		
v tom	hmotný majetok		33	21570,93		
	nehmotný majetok		34	0		

Osoby zabezpečujúce kultúrno-osvetovú činnosť (KOČ)

		I.r.	Spolu	z toho ženy
		a	1	2
Osoby zabezpečujúce KOČ spolu (riadky 2. 4 až 6)		1		
v tom	zamesnanci zabezpečujúci KOČ V pracovnom pomere - uvádza sa priemerný evidenčný počet zamestnancov prepočítaný	2	7,5	5
	z toho počet zamestnancov na plný pracovný úväzok	3	6,5	4,5
	osoby zabezpečujúce KOČ pre subjekt KOČ na základe dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru	4	1	1
	osoby v inom ako pracovnoprávnom vzťahu k subjektu KOČ (SZČO, zmluva o vytvorení diela ...)*	5	171	91
	dobrovoľníci (osoby bez nároku na mzdu, honorár)	6		
zamestnanci z riadku 2				
v tom	zamestnanci s vysokoškolským vzdelaním	8	5	4
	zamestnanci so stredoškolským vzdelaním	9	3	1,5
	zamestnanci so základným vzdelaním	10	0	0
Z toho	odborní pracovníci vykonávajúci KOČ (bez administratívy, ekonomiky a prevádzky)	11	5,5	4
Priemerná hrubá mesačná mzda zamestnanca (v EUR) v pracovnom pomere (z riadku 2)		12	751,78	630,62
Priemerná hrubá mesačná mzda zamestnanca (v EUR) — odborného pracovníka (z riadku 11)		13	834,8	597,2

*Uvádzajú sa iba fyzické osoby.

